

Empowered Girls Speak Out- hankkeen vaikutukset Mtwaran ylä- kouluissa

Emma Kosonen

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Liikunnanohjaajan tutkinto

Opinnäytetyö

2023

Tiivistelmä

Tekijä Emma Kosonen
Tutkinto Liikunnanohjaajan tutkinto
Raportin/Opinnäytetyön nimi Empowered Girls Speak Out- hankkeen vaikutukset Mtwaran yläkouluissa
Sivu- ja liitesivumäärä 39 + 8
<p>Liikunnalla on todettu olevan voimaannuttava vaikutus ja se edistää suvaitsevaisuutta sekä kunnioitusta. Liikuntaa voidaan käyttää välineenä esimerkiksi tasa-arvokasvatuksessa sekä rajoittavien sukupuoliroolien muuttamisessa. Liikunnan lukuisten positiivisten vaikutusten vuoksi sen harastamiselle on tärkeää olla kaikilla yhtäläinen mahdollisuus.</p> <p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli sekä määrällisen että laadullisen tutkimuksen menetelmin selvittää, millaisia vaikutuksia Liikunnan Kehitysyhteistyö Liike ry:n sekä sen sisarjärjestö Sports Development Aidin yhteisellä Empowered Girls Speak Out- hankkeella (EGSO) on ollut Etelä-Tansanian Mtwaran yläkouluissa. EGSO on hanke, jonka avulla pyritään lisäämään lasten ja nuorten liikuntaa Mtwaran kouluissa. Etenkin tyttöjä pyritään osallistamaan mukaan liikuntaharrastuksiin sekä voimaannuttamaan ja auttamaan heitä haasteissa, joita he kohtaavat päivittäin. Lisäksi tutkittiin, millaisella tasolla yläkoulujen liikunta-, ja terveystieteiden opetus on ja millaisia ovat nuorten tunteiden haaveet.</p> <p>Tutkimus suoritettiin kuudessa tutkimuskoulussa kyselytutkimuksen sekä teemahaastatteluiden avulla. Ajatuksena oli, että laadullisen haastattelun avulla saataisiin syvempää ymmärrystä määrällisessä kyselyssä jo kartoitettuihin teemoihin. Kyselyn avulla pyrittiin saamaan mahdollisimman laaja otanta perusjoukosta.</p> <p>Erityisesti haastattelun merkitys osana tämän opinnäytetyön tutkimusosuutta nousi tärkeäksi, kun oppilaat pääsivät kertomaan omin sanoin kokemuksistaan. Kyselytutkimuksen tuloksissa huomattavia eroja koulujen välillä ei juurikaan ollut terveystietämystä mittaavissa kysymyksissä. Sen sijaan opetuksen sisältöä koskevissa kysymyksissä kävi ilmi, että vertailukouluissa terveystiedon, elämönhallintataitojen sekä liikunnan opetusta ei ollut joko lainkaan tai sitä oli vain kerran viikossa. Haastatteluiden tarjoaman syvemmän ymmärryksen avulla selvisi, ettei terveystiedon ja elämönhallintataitojen opetusta ollut vertailukouluissa lainkaan.</p> <p>Huomattava ero hankekoulujen ja vertailukoulujen välillä oli oppilaiden itseluottamuksessa. Haastatteluiden yhteydessä oli havaittavissa, että niiden koulujen oppilaat, jotka olivat osa EGSO- hanketta uskalsivat rohkeasti tuoda esiin omia ajatuksiaan. Sen sijaan vertailukouluissa oppilaat kaipasivat paljon rohkaisua. Tutkimuksen pohjalta saatu ymmärrys todentaa sitä, että Empowered Girls Speak Out näyttäisi nimensä mukaisesti voimaannuttavan nuoria.</p> <p>Koska tutkimusten pohjalta saatu aineisto oli hyvin laaja, jäi tämän opinnäytetyön ulkopuolelle vielä paljon tutkittavaa aiheen ympäriltä. Esimerkiksi koulujen opettajien ajatuksia ei ehditty sisällyttämään tutkimukseen ja siitä voisi tehdä jatkotutkimusta. Lisäksi oppilaiden terveystietämystä voitaisiin vielä tutkia kattavammin omana tutkimuksenaan. Tällöin nähtäisiin selvemmin, mikä on terveystietämysten todellinen taso eri koulujen oppilaiden välillä. Opinnäytetyön toimeksiantaja Liikunnan Kehitysyhteistyö voi yhdessä Sports Development Aidin kanssa hyödyntää tämän opinnäytetyön tutkimuksesta saatua ymmärrystä hankkeensa kehittämiseen sekä sen hyötyjen todentamiseen hankkeen jatkoa ajatellen.</p>
Asiasanat Kehitysyhteistyö, liikuntakasvatus, voimaantuminen, sukupuolten tasa-arvo

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Kehitysyhteistyö ja liikunta	2
3	Tasa-arvo Tansaniassa.....	4
3.1	Mtwara murrosikäisten tyttöjen kasvuympäristönä	5
3.2	Unyago- rituaalit.....	6
4	Liikunnan Kehitysyhteistyö Liike ry	7
5	Empowered Girls Speak Out - hanke	9
6	Opinnäytetyön tavoite	10
7	Tutkimusmenetelmät.....	11
7.1	Määrällinen tutkimus.....	11
7.2	Laadullinen tutkimus	12
7.3	Tutkimuksen eteneminen.....	13
7.4	Sisällönanalyysi	14
8	Tutkimustulokset	16
8.1	Kyselytutkimuksen tulokset	16
8.1.1	Liikuntatottumukset ja terveystietämys.....	16
8.1.2	Opetuksen sisältö.....	19
8.1.3	Tulevaisuuden suunnitelmat.....	22
8.1.4	Ajatukset Unyagosta	23
8.2	Haastatteluiden tulokset	24
8.2.1	Terveystiedon, elämänhallintaitojen ja liikunnan opetus.....	25
8.2.2	Tulevaisuuden suunnitelmat.....	25
8.2.3	Käsitykset sukupuolirooleista.....	26
9	Pohdinta	31
9.1	Johtopäätökset.....	31
9.2	Tutkimuksen eettisyys	33
9.3	Tulosten luotettavuus.....	35
9.4	Oman oppimisen arviointi	36
	Lähteet	39
	Liitteet.....	42
	Liite 1. Kyselytutkimuksen ohjeistus	42
	Liite 2. Mallinnos kyselykaavakkeesta	43

1 Johdanto

Liikunnalla on havaittu olevan vaikutuksia parempiin oppimistuloksiin ja esimerkiksi koulupäivän aikana tapahtuvalla liikunnalla sekä yleisellä kestävyyskunnolla on opetushallituksen vuonna 2018 julkaistun uudistetun selvityksen mukaan yhteys parempiin kouluarvosanoihin. Liikunnalla on siis sekä fysiologisia että psyykkisiä vaikutuksia ja näin se vaikuttaa myös oppimiseen (Kantomaa ym. 2018, 7). Liikunnan on havaittu vahvistavan myös mielenterveyttä, tunteita, itseluottamusta sekä sosiaalisia taitoja, jotka ovat nuoren kehityksen kannalta tärkeitä. Lisäksi liikunnan on huomattu suojelevan sosiaaliselta syrjäytymiseltä ja mielenterveysongelmilta kuten masennukselta. Nuoret, jotka harrastavat liikuntaa ovat määrätietoisempia, itsevarmempia sekä aikaansaavia. (Hirremath 2019, 3)

Tansaniassa liikunta ei ole pakollisena osana opetussuunnitelmaa ja siksi vain osassa maan kouluista liikuntatunnit on sisällytetty lukujärjestykseen (Koivu 9.6.2023). Liikkumattomuus osuu erityisesti tyttöihin, koska liikuntaa pidetään edelleen tytöille epäsovinnaisena ja siihen liittyy harhauskoja. Lisäksi tyttöjen odotetaan osallistuvan kodin töihin nuoresta pitäen, kun pojat vielä saavat vapaasti pelata esimerkiksi jalkapalloa (Plan s.a.).

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on määrällisen sekä laadullisen tutkimuksen keinoin kartoittaa, millaisia vaikutuksia Liikunnan Kehitysyhteistyö LiiKe ry:n ja sen yhteistyökumppanin Sports Development Aidin (SDA) toiminnalla on ollut Tansanian Mtwaran yläkouluissa. Tutkimuksen avulla halutaan nähdä, millaisella tasolla yläkoulujen liikunta-, ja terveystieteiden opetus on ja millaisia ovat nuorten tulevaisuuden haaveet. Tutkimuksen tulosten avulla voidaan saada tietoa siitä, millaisia vaikutuksia LiiKen ja SDA:n Empowered Girls Speak Out- hankkeella on ollut Mtwaran läänin yläkouluissa. Lisäksi kansalaisjärjestöt voivat kehittää toimintaansa tulosten pohjalta sekä hyödyntää tutkimusdataa hakiessaan rahoitusta tuleviin hankkeisiinsa.

Idea opinnäytetyön aiheeseen lähti omasta kiinnostuksestani sekä palosta tyttöjen ja naisten oikeuksiin erityisesti urheilun maskuliinisessa maailmassa. Olin opinnoissani suorittanut LiiKen Kestävästi liikkeelle! - vapaavalintaisen kurssin, jonka teemat resonoivat vahvasti. Näin ollen luontevaksi toimeksiantajaksi tuli Liikunnan kehitysyhteistyö LiiKe, joilta sain lopullisen aihe-ehdotelman työhöni. Ajatus Tansaniaan lähdöstä oli syntynyt ja tunsin aiheen alusta alkaen vahvasti omakseni.

2 Kehitysyhteistyö ja liikunta

Kehityspolitiikka on osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa ja kattaa sellaiset toimet, joiden avulla pyritään vähentämään köyhyyttä ja eriarvoisuutta maailmassa sekä edistämään kestäväää kehitystä. (Ulkoministeriö s.a.c.)

Kehitysyhteistyö on keino toteuttaa kehityspolitiikkaa. Se on käytännön työtä, jolla pyritään edistämään kehityspolitiikan tavoitteita. Suomessa kehitysyhteistyötä tehdään suoraan kehittyvien maiden kanssa sekä yhdessä kansainvälisten järjestöjen ja kansalaisjärjestöjen kanssa. Yhteistyössä pyritään toimimaan kehittyvän maan omia suunnitelmia ja maan omaa osaamista vahvistaen. Tällöin saadaan kestäviä tuloksia aikaan. Kehitysyhteistyön tavoitteena on kestävän kehityksen osa-alueiden huomioon ottaminen kuten sukupuolten välinen tasa-arvo, ilmastonmuutos sekä eriarvoisuuden vähentäminen. Konkreettisesti kehitysyhteistyöllä halutaan taata jokaiselle ihmiselle esimerkiksi puhdasta vettä, koulutusta, terveyttä, turvallisuutta ja työllisyyttä sekä vähentää korruptiota ja parantaa naisten ja tyttöjen asemaa yhteiskunnassa. (Ulkoministeriö s.a.c.)

Suomen kehitysyhteistyö on ihmisoikeusperustaista. Tavoitteena on, että köyhimmätkin ihmiset tuntevat oikeutensa ja pystyisivät puolustamaan niitä ja toisaalta viranomaiset tunnustaisivat ja täyttäisivät ihmisoikeusvelvoitteensa. Suomen toiminta on keskitetty naisten ja tyttöjen oikeuksiin, kehittyvien maiden talouden parantamiseen työpaikkojen ja hyvinvoinnin lisäämiseksi, yhteiskuntien demokraattisuuteen ja toimintakykyyn sekä ruokaturvaan, veden ja energian saatavuuteen sekä luonnonvarojen kestävään käyttöön. (Ulkoministeriö s.a.b.)

Agenda 2030 tarkoittaa Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) jäsenmaiden kestävän kehityksen toimintaohjelmaa sekä tavoitteita vuosien 2016 ja 2030 välille, joihin myös Suomi on sitoutunut. Agenda 2030 on osittain seurausta vuosituhtavoitteista, jotka päättyivät vuoteen 2015. Suomi pyrkii toteuttamaan tavoitteita kotimaan lisäksi myös kehittyvissä maissa (Ulkoministeriö s.a.a.). YK:n mukaan urheilu on kustannustehokas ja joustava työkalu kestävän kehityksen ja rauhantavoitteiden saavuttamisessa. Urheilulla oli keskeinen rooli kaikkien kahdeksan vuosituhtavoitteen saavuttamisessa ja sen merkitystä tunnustettiin useissa YK:n yleiskokouksen päätöslauselmissa (United Nations s.a.).

YK toteaa urheilun edistävän suvaitsevaisuutta ja kunnioitusta, sillä on voimaannuttava vaikutus ja sen on huomattu olevan tehokas väline terveyden, koulutuksen ja sosiaalisen kuuluvuuden vahvistamisessa (United Nations s.a.). Liikunta sopii voimaannuttamaan, koska parhaimmillaan se vahvistaa muun muassa solidaarisuutta, tiimityöskentelyä, vastuunottoa, rehellisyyttä ja motivaatiota. Lisäksi sen on todettu vahvistavan itsetuntoa ja sen avulla voidaan kehittää sukupuolten välistä tasa-arvoa sen yhdistävän luonteen avulla (United Nations 2017).

Liikunnan harrastaminen antaa tytöille mahdollisuuden rakentaa itsetuntoaan, rohkeutta sekä mi-näpystyvyyttä. Liikunnan parissa tytöt voivat harjoitella muun muassa johtaja-aseman ottamista. Liikkuessa opitut sekä vahvistetut taidot siirtyvät arkielämään ja tytöt uskaltavat ottaa tilaa ja tavoitella sellaisia asioita, joita eivät ennen olisi uskaltaneet. Kun tyttöjen itsevarmuus kasvaa, muutkin yhteisön jäsenet näkevät tyttöjen potentiaalin urheilusaavutusten kautta. (WomenWin s.a.)

Kun naisia ja tyttöjä otetaan mukaan liikuntaan, tulee ymmärtää maailmaa heidän näkökulmastaan ja heidän tarpeistaan. Tasa-arvo vaatii oikeudenmukaisuutta, eikä sitä liikunnan parissa tavoiteta siten, että kaikkia kohdellaan samalla tapaa. Sen sijaan kaikkia tulisi kohdella sen mukaan, mitkä kyseisen ihmisryhmän erityistarpeet ovat. Lisäksi on osattava ottaa huomioon sen alueen kulttuuri-set, poliittiset, lainsäädännölliset, sosiaaliset sekä taloudelliset tekijät, missä kulloinkin toimitaan. Se mikä toimii toisaalla, ei aina ole suoraan siirrettävissä muualle. Ajatukset sukupuolirooleista ja sukupuolisuhteista ovat usein juurtuneet syväälle sosiaalisiin rakenteisiin ja myös urheiluun liittyy edelleen paljon sukupuolittuneita ajatusmalleja. (Meier 2005, 7–8)

3 Tasa-arvo Tansaniassa

Vaikka Tansania onkin ollut melko vakaa ja demokratiaan pyrkivä maa ja esimerkiksi ilmaisen koulutuksen ja laajentuneen sähköverkoston piiriin on päässyt yhä useampi maan kansalainen, laahaa sukupuolten välinen tasa-arvo yhä kehityksestä jäljessä. Myös noin neljäsosa tansanialaisista elää kansainvälisen köyhyysrajan alapuolella ja maan suuri väestönkasvu vaarantaa yhä useamman koulutus- ja työllistymismahdollisuuksia sekä kuormittaa entisestään terveydenhuoltojärjestelmää. Maan demokratiakehitys on hidastunut, kun maan tärkeiden toimialojen, kuten oikeuslaitoksen ja median asemaa on heikennetty. (Ulkoministeriö s.a.d.)

Tansanian hallitus on vuodesta 2016 kiristänyt myös kansalaisjärjestöjen toimintaa koskevia sääntöjä sekä kieltoja ja monia järjestöjä on jouduttu lakkauttamaan. Yhdysvaltojen demokratian, ihmisoikeuksien ja työvoiman viraston vuoden 2022 Tansanian ihmisoikeuksia koskevan raportin mukaan maassa on merkittäviä ihmisoikeusrikkomuksia mukaan lukien kidutusta, mielivaltaisia pidätyksiä, terveyttä uhkaavia vankilaolosuhteita, poliittisia vankeja, mielivaltaisia vapauden riistoja, mielipiteen ilmaisun sekä median rajoitusta, sensuuria, väkivaltaa ja väkivallan uhkaa. Lisäksi selvityksen mukaan politiikassa on rajoituksia ja vaaleja on käyty epäreilusti tai niihin on vaikutettu. Hallitus on vähäeleinen naisia ja tyttöjä kohtaan tapahtuvaa väkivaltaa kohtaan nostettavissa syyteissä kuten pakko- ja lapsiavioliitoissa ja tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisessa. Naiset kohtaavat työpaikoillaan kiusaamista ja ahdistelua ja he työskentelevät usein matalapalkkaisilla ja riskialttiilla aloilla. Myös kehitysvammaisia, liikuntarajoitteisia sekä etnisiin- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvia ihmisryhmiä kohtaan tapahtuu väkivaltaa tai sen uhkaa. Samaa sukupuolta olevien väliset liitot ovat maassa kiellettyjä. (U.S. Department of State 2023, 43–44)

Raportin mukaan yksi neljästä 15–19-vuotiaasta tansanialaisesta työstä on synnyttänyt ensimmäisen lapsensa tai on raskaana. Alaikäisten raskauksia esiintyy raportin mukaan huomattavasti enemmän maaseudulla kuin kaupunkiympäristössä ja moni niistä oli tapahtunut raiskauksen seurauksena. Lisäksi puutteellinen kuukautishygienia on rajoittavana tekijänä monen tytön koulunkäynnille, kun suurimmalla osalla tytöistä ei ole varaa kuukautissuojiiin ja he jäävät tämän vuoksi kotiin kuukautistensa ajaksi. Kouluissa ei myöskään ole tarjolla kunnollista terveystiedon opetusta ja oppilaat ovat raportoineet, etteivät ole saaneet riittävää tietoa raskauksien ehkäisyyn. Aikaisemmin raskaana olevia tyttöjä pakotettiin jättämään opintonsa kesken, mutta vuonna 2021 maan hallitus ilmoitti sen antavan opintonsa aiemmin kesken jättäneiden palata takaisin opintojensa pariin. (U.S. Department of State 2023, 28–30)

Tasa-arvossa on siis otettu myös edistysaskelia ja esimerkiksi 2016 naisille myönnettiin maanomistus- sekä käyttöluja ja samana vuonna peruskouluista päätettiin poistaa lukukausimaksut ja terveyssteisiin tehtiin veronvähennyksiä (U.S. Department of State 2023, 31). Vuonna 2022 maan

eduskunnassa oli kuitenkin vain 36 % naisia (Kamer 2023) ja vaikka lukukausimaksut poistettiin, vanhempien täytyy silti maksaa lasten koulupuvut, ruoka sekä koulukuljetukset. Kouluissa on suunnilleen yhtä paljon tyttöjä ja poikia, mutta tytöt ovat useammin poissa oppitunneilta kotitöiden ja saniteettitilojen puutteellisuuden vuoksi. Lisäksi lapsi- ja pakkoavioliitot sekä raskaudet ovat suurin syy tyttöjen keskeytyneisiin toisen asteen opintoihin. Lain mukaan pojat saavat mennä naimisiin aikaisintaan 18- vuotiaana, mutta tytöt jo 14- vuotiaana vanhempiensa suostumuksella. Peruskoulu- ja lukioikäisten tyttöjen kanssa naimisiinmeno on laitonta, mutta lakia kierretään lahjomalla poliisia tai maksamalla tytön perheelle morsiuslunnaita syytteen välttämiseksi (U.S. Department of State 2023, 31–33).

Erityisesti kaupunki- ja raja-alueilla suuri määrä lapsia elää ja työskentelee kaduilla. Näillä lapsilla on todella rajoittunut pääsy terveystalveluiden sekä koulutuksen pariin, koska heillä ei ole kotiosoitetta tai rahaa esimerkiksi lääkkeisiin, kouluasuihin ja kirjoihin. Kaduilla asuvat lapset ovat erityisen haavoittuvaisessa asemassa ja alttiita seksuaaliselle väkivallalle. (U.S. Department of State 2023, 33)

3.1 Mtwara murrosikäisten tyttöjen kasvu ympäristönä

Tämän opinnäytetyön toimeksiantajan Liikunnan Kehitysyhteistyö Liiken sekä sen paikallisen sisarjärjestön Sports Development Aidin toiminta perustuu pääasiassa Etelä-Tansaniassa sijaitsevaan Mtwaran lääniin. Näin ollen myös opinnäytetyön tutkimusosuus suoritettiin eripuolilla Mtwaraa.

Vuonna 2010 ilmestyneen USAID:n tutkimusraportin mukaan tasa-arvoa ei voida saavuttaa ilman naisten ja tyttöjen voimaannuttamista ja suurimpana esteenä Tansaniassa tämän saavuttamiseen oli murrosikäisten tyttöjen raskaudet. Kun tytöt tulevat raskaiksi, he kohtaavat lukemattoman määrän ongelmia liittyen opintojensa loppuun suorittamiseen, terveyteen ja sosioekonomiseen asemaan. Raportin mukaan Mtwaran maakunnassa teiniraskauksien määrä oli yksi maan suurimpia vuonna 2009. Tutkimuksen aikaan Mtwara oli vielä taloudellisesti ja sijainnillisesti hyvin eristyksissä muusta maasta. Haastatellut kertoivat työmahdollisuuksien olevan naisille heikot ja töitä joutui hakemaan isommista Tansanian kaupungeista. Vastaajat mainitsivat naisten joutuvan lahjomaan työnantajia turvatakseen työllisyytensä. (Bangser 2010, 2, 5.)

Tutkimuksessa haastateltavat kertoivat myös, että tyttöjä oli käsketty epäonnistumaan kokeissaan, koska perheillä ei ollut varaa maksaa koulunkäyntiin liittyviä kuluja ja koska näin tytöt saataisiin naimisiin ja perheelle maksettaisiin morsiuslunnaita. Osa vastaajista kertoi joidenkin perheiden jopa painostavan tyttöjä harrastamaan seksiä maksua vastaan, jotta he voisivat ostaa perheelleen elämisen perustarpeita. (Bangser 2010, 6.)

3.2 Unyago- rituaalit

Koska Unyago on yhä osa kulttuuria sekä nuorten tyttöjen seksuaalikasvatusta Mtwarassa, käydään tässä alaluvussa lyhyesti läpi sen merkitystä sekä sisältöä. Unyagon merkitys tyttöjen sukupuoliroolien omaksumisessa on huomioitu myös tutkimuskysymyksissä.

Unyago- sanaa käytetään yleisesti kuvaamaan alaikäisten tyttöjen siirtymäriittiä swahilin kielessä. Niitä harjoitettiin laajasti eri muodoissa eripuolilla Tansaniaa ennen 1950- luvun loppua, kunnes muun muassa uudet sosioekonomiset mallit sekä kunnollisen koulutusjärjestelmän kehittyminen johtivat monien heimojen luopumiseen Unyago- rituaaleista. Mtwaran maakunta on kuitenkin yksi harvoista alueista, joissa Unyagoa vielä harjoitetaan laajasti. Tähän on vaikuttanut osaltaan alueen kaukainen sijainti sekä aiempi eristyneisyys muusta maasta. (Halley 2012, 166–172)

Unyago on kestoltaan noin kuukauden mittainen ja sijoittuu usein joko joulutammikuuhun tai kesäheinäkuuhun, koska tällöin kouluissa on kuukauden loma eikä Unyago häiritse opintoja. Suosituin aika on kuitenkin joulutammikuussa, sillä loppukesä on sadonkorjuun aikaa ja tällöin kaikkia perheenjäseniä tarvitaan kotona. Ennen sadonkorjuuta monen perheen säästöt ovat myös lopussa eikä siksi koko suvulle järjestettäviä juhlia ole varaa pitää. Unyagoon osallistuvien tyttöjen ikä vaihtelee kuuden ja 12 ikävuoden välillä. Tarkoituksena on, että tyttö on käynyt Unyagon ennen murrosikää, koska tällöin hänestä tulee kypsä lisääntymään ja hänen katsotaan tarpeelliseksi olla sisäistänyt Unyagossa opetettavat tiedot. (Halley 2012, 180–200)

Kuukauden aikana tytöt ovat eristettynä huoneeseen, josta he eivät saa poistua tai tulla nähdyksi muiden kuin Unyagon suorittaneiden naisten toimesta. Tytöt käyvät läpi erilaisia rituaaleja, jotka sisältävät muun muassa fyysistä kuritusta aiemmasta huonosta käytöksestä, erilaisten tanssien opettelua, vanhempien kunnioitusta ja heidän tuestaan irtautumista sekä itsestä ja miehestä huolehtimista. Tyttöjä opetetaan pitämään huolta omasta sekä miehen hygieniasta sekä tyydyttämään miehen seksuaalisia tarpeita. Unyagon käytyään tytöt esitellään yhteisölleen uudelleen ja heidän katsotaan siirtyneen osaksi yhteisön naisia. (Halley 2012, 220–249)

4 Liikunnan Kehitysyhteistyö LiiKe ry

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Liikunnan Kehitysyhteistyö LiiKe ry, joka on suomalainen vuonna 2001 perustettu kansalaisjärjestö. Se on perustettu hyödyntämään liikuntaa sekä terveyskasvatusta päävälineenä kaikissa sen toiminnoissa tukien sosiaalisia, ekologisia, fyysisiä ja henkisiä voimavaroja matkalla kohti kehittyvämpää yhteiskuntaa. LiiKe haluaa toiminnallaan lisätä myös koulunkäynnin mielekkyyttä liikunnan avulla. Pääyhteistyövaltiona toimii Tansania, missä järjestö on muun muassa tukenut peruskoulutusta parinkymmenen vuoden ajan. Järjestön tärkein toimiala on koulutus ja se järjestää muun muassa seminaareja, liikuntapäiviä sekä erilaisia globaalikasvatustapahtumia. Lisäksi LiiKe kouluttaa liikunnanopettajia ja viranomaisia sekä julkaisee esimerkiksi kestävän kehityksen tavoitteisiin liittyvää liikunta- ja terveyskasvatuskirjallisuutta. (Liikunnan Kehitysyhteistyö LiiKe s.a.b.)

Järjestön toiminnan taustalla on vahva visio liikunnan merkityksestä oppimisen tukena sekä vahvistamassa nuorten omanarvontuntoa, hyvinvointia ja elämänhallintataitoja. Vaikka liikunnalla ei voidakaan ratkaista yksinään kaikkia haasteita, järjestö uskoo siinä olevan potentiaalia voimaannuttaa niin yksilöä kuin koko yhteiskuntaakin. (Liikunnan Kehitysyhteistyö LiiKe s.a.b.)

Toimeksiantajan osuus työssä oli aiheenannon lisäksi auttaa käytännönjärjestelyissä tutkimuksen suorittamista varten. Yhdessä Sports Development Aidin (SDA) kanssa LiiKe järjesti Tansanian Mtwaraan majoituksen tiedonkeruun ajalle ja oli mukana tutkimuskysymysten luomisessa. Lisäksi järjestön toiminnanjohtaja Ari Koivu oli tiiviissä yhteydenpidossa läpi projektin antaen tietämystä sekä mielipiteitä opinnäytetyön edetessä.

Tansaniassa Liikunnan Kehitysyhteistyön yhteistyökumppanina sekä sisarjärjestönä toimii paikallinen kansalaisjärjestö Sports Development Aid, jonka työntekijät toimivat mm. Tansanian kyläkouluissa järjestäen koulutusseminaareja, liikuntapäiviä ja -kerhoja. (Liikunnan Kehitysyhteistyö LiiKe s.a.b.)

Sports Development Aid on vuonna 2002 perustettu kansalaisjärjestö, joka luotiin lasten heikon koulumenestyksen ja liikuntakasvatuksen puutteen tueksi. Järjestön tavoitteena on liikunnan ja koulutuksen avulla edistää ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa inklusiivisesti eli ketään ulkopuolelle jättämättä esim. sukupuolen, iän tai kehitysvamman vuoksi. Sen toimistot sijaitsevat Etelä-Tansanian Mtwarassa sekä Lindissä ja lisäksi toimintaa on myös Singidan alueella. Järjestöllä on useita projekteja, joiden tarkoituksena on parantaa terveys- ja liikuntakasvatusta sekä mahdollistaa tasavertaiset mahdollisuudet koulutukseen. Projektit keskittyvät erityisesti tyttöjen voimaannuttamiseen, Unyagon sisällön uudistamiseen vastaamaan paremmin nykypäivää sekä liikuntapaikkojen ja -

välineiden kehittämiseen. SDA:n missiona on olla rakentamassa Tansanian kansalaisista itsevarmaa, koulutettua ja fyysisesti aktiivista tulevaisuuden sukupolvea. (Sports Development Aid s.a.)

SDA:n työntekijät toteuttavat käytännönsä LiiKen tukemaa ja rahoittamaa Empowered Girls Speak Out – hanketta Mtwaran yläkouluissa. Järjestö toimi opinnäytetyössä merkittävänä mahdollistajana, koska järjestön työntekijät auttoivat lähes kaikissa tutkimuksen toteutukseen liittyvissä vaiheissa Mtwarassa. SDA oli yhteydessä tutkimuskouluihin ja oli mukana tutkimuskysymysten pohdinnassa tarjoten paikallista tietämystä tansanialaisen kulttuurin ja tasa-arvon nykytilanteesta. Lisäksi järjestön kautta saatiin määrällisessä kyselyssä käytetty Ombea - tiedonkeruujärjestelmä ja työntekijät auttoivat kyselyn sekä haastattelun kääntämisessä englannista swahiliksi sekä toisinpäin.

5 Empowered Girls Speak Out - hanke

Empowered Girls Speak Out (EGSO) on LiikEn ja SDA:n yhteinen hanke, jonka avulla pyritään lisäämään lasten ja nuorten liikuntaa Tansanian kouluissa. Etenkin tyttöjä pyritään osallistamaan mukaan liikuntaharrastuksiin sekä voimaannuttamaan ja auttamaan heitä haasteissa, joita he kohtaavat päivittäin. Hanke on jatkoa samannimiselle pilotille, joka toteutettiin vuosien 2017–2020 välillä. Toimintaan kuuluu erikseen tytöille ja pojille suunnattuja Action Club -kerhoja, joissa sadat nuoret kokoontuvat yhteen viikoittain keskustelemaan ja oppimaan tärkeitä elämäntaitoja sekä terveyskasvatusta liikunnan avulla. Projektin arvoista kerrotaan ja opetetaan myös esimerkiksi opettajille, yhteisöjen johtajille ja lasten vanhemmille, jotta saataisiin aikaan kestäviä tuloksia. (Swai marraskuu 2018, 0–1 min.)

Action Club- kerhoissa opetetaan terveystietoa, elämönhallintataitoja ja liikuntaa käsitteleviä teemoja laajasti. Oppituntien aiheina ovat muun muassa sukupuolten tasa-arvo, seksuaalikasvatus ja -oikeudet, murrosiän muutokset, hygienia, ravitsemus, taloudenhallinta ja yrittäjäyys, liikunta, ympäristö ja vastuullisuus. Jokaisella hankekoululla on Sports Development Aidin valitsema ja kouluttama ohjaaja, jonka kanssa oppilaat tulevat tutuiksi. Kouluja on valittu mukaan osaksi EGSO:a muun muassa sen pohjalta, miten paljon koulun oppilaat jättävät opintojaan kesken ja kuinka paljon koulussa esiintyy alaikäisten raskauksia. Toimintaa on pyritty tuomaan erityisesti niihin kouluihin, joissa nämä lukemat ovat olleet suuria. (Swai 4.9.2023)

Vuosien 2017 ja 2020 aikana toteutettu pilotti syntyi tarpeesta vastata oppilaiden huonoon akateemiseen suorittamiskykyyn, sukupuoleen perustuvaan väkivaltaan, heikkoon seksuaalietämykseen sekä -oikeuksiin ja kouluikäisten tyttöjen raskauksiin. Pää tavoitteena oli voimaannuttaa 13–19-vuotiaita tyttöjä ottamaan aktiivisempaa roolia opinnoissaan sekä tuomaan esille heissä piileviä kykyjä. (Marwa 2021, 14–15)

EGSO- projektin onnistumisesta on tehty yksi aikaisempi vuonna 2021 julkaistu evaluaatio Dar es Salaamin yliopiston Liikunnan laitoksen toimesta hankkeen pilotin tultua päätökseen vuonna 2020. Selvitys suoritettiin Dar es Salamin yliopistossa ja sen tavoitteena oli arvioida, toteutuivatko projektin tavoitteet ja täyttyivätkö sidosryhmien tarpeet. Tarkoituksena oli tarjota Liikelle ja SDA:lle tietoa hankkeen etenemisestä, vahvuuksista sekä haasteista, jota järjestöt voivat hyödyntää uuden hankkeen käynnistämiseen. Evaluaation tulokset todistivat EGSO-projektin onnistuneen sen tavoitteissa. Kouluikäisten tyttöjen raskaudet sekä koulun keskeyttäneiden lukumäärä oli vähentynyt ja ihmisoikeuksia koskeva tietämys oli lisääntynyt. Vahvojen positiivisten näyttöjen pohjalta EGSO päätettiin toteuttaa uudelleen eri kouluihin hyödyntäen ensimmäisestä projektista saatuja oppeja ja tietoja, mutta nyt mukana olevia kouluja oli pilotin 9 koulun sijaan 50 ja samalla myös budjetti kolminkertaistui. (Liikunnan Kehitysyhteistyö s.a.a.)

6 Opinnäytetyön tavoite

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli vertailututkimuksen avulla selvittää, millaisia vaikutuksia Liiken ja SDA:n Empowered Girls Speak Out - hankkeella on ollut Tansanian Mtwaran yläkouluis-
sa. Tutkimuksessa selvitettiin erityisesti tyttöjen liikuntatottumuksia, terveystietämystä ja tulevai-
suuden suunnitelmia sekä tyttöjen käsitystä omasta kyvykkyydestään sekä asemastaan yhteiskun-
nan jäsenenä. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin sekä tyttöjen että poikien kokemusta tasa-arvosta
sekä mielipiteitä naisten ja tyttöjen asemasta yhteiskunnan jäsenenä.

Tutkimus suoritettiin Mtwaran yläkouluissa määrällisen kyselyn ja laadullisen teemahaastattelun
avulla. Tutkimukseen osallistui oppilaita kuudesta eri koulusta, joista kolmessa oli EGSO - toimin-
taa ja kolmessa ei. Näin saatiin tietoa hankkeen mahdollisista vaikutuksista oppilaisiin sekä selvi-
tettyä niiden oppilaiden tietämystä, asenteita ja terveyskäyttäytymistä, joiden kouluissa ei ole Lii-
Ken tukemaa ja SDA:n toteuttamaa toimintaa. Järjestöt voivat tutkimuksen tulosten avulla kehittää
toimintaansa sekä todentaa projektin tarpeellisuutta tulevaisuuden hankkeita ja niiden rahoitusta
ajatellen.

7 Tutkimusmenetelmät

Tieteellisen tutkimuksen ehtoina voidaan pitää sitä, että sillä on täsmällisesti määritelty ja tunnistettavissa oleva tutkimuskohde, sen on tuotettava jotakin uutta, siitä on oltava hyötyä muille ja asetettava riittävät perusteet julkiselle keskustelulle. Lisäksi tutkimus tulisi pohjata teoreettiseen tietopohjaan ja tutkimuksen tekijän tulisi tutustua ja kartoittaa myös aiheesta aiemmin tehtyjä tutkimuksia. (Vilkkä 2021 luvut 2.1–2.2)

Tässä työssä tutkimuskohteeksi valikoitui Tansanian Mtwaran yläkoululaiset. Määrällisessä tutkimuksessa vastaajina olivat naisoletetut oppilaat, koska tarkoituksena oli tutkia erityisesti tyttöjen asemaa osana EGSO- projektin tavoitteita. Haastatteluun osallistui sekä nais- että miesoletettuja oppilaita, jotta kuullaan myös poikien ajatuksia hankkeesta ja esimerkiksi naisen roolista yhteiskunnanjäsenenä. Tutkimus rajoittui eripuolille Mtwaran lääniä, koska LiiKen ja SDA:n EGSO- toiminta sijoittuu tälle alueelle. Tutkimuksen avulla saatiin uutta tietoa siitä, millaisia vaikutuksia järjestöjen yhteistoiminnalla on ollut ja missä vaiheessa EGSO- projekti etenee sen tavoitteiden kannalta. Lisäksi tutkimuksen tulosten avulla saatiin selvyttä siitä, millaisella tasolla nuorten terveys- ja tasa-arvotietämys on ja millaisia ovat heidän liikuntatottumuksensa ja mahdollisuutensa Tansanian Mtwarassa. Teoriaan pohjaaminen on luonnollinen osa opinnäytetyönä tehtyä tutkimusta, ja osana teoriaa tutustuin myös muun muassa aikaisempaan tutkimukseen koskien EGSO- projektin pilottia sekä tutkimusraportteihin koskien Unyagoa sekä naisten ja tyttöjen asemaa Mtwarassa.

Tässä tutkimuksessa on yhdistetty sekä määrällisen että laadullisen tutkimuksen keinoja, jotta saataisiin käytössä olevien resurssien rajoissa mahdollisimman laaja kuva tutkittavasta ilmiöstä. Jokaisessa koulussa suoritettiin ensin määrällinen kyselytutkimus noin 25 oppilaalle ja sen jälkeen laadullinen haastattelu neljälle vapaaehtoiselle oppilaalle. Ajatuksena oli, että laadullisen haastattelun avulla saataisiin syvempää ymmärrystä niihin teemoihin, joita jo määrällisessä kyselyssä kartoitettiin sekä vastauksia sellaisiin kysymyksiin, joihin ei määrällisen tutkimuksen tavoin voi aina vastata lyhyesti tai yksiselitteisesti.

7.1 Määrällinen tutkimus

Määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus on tieteellisen tutkimuksen menetelmäsuuntaus, jossa kohdetta kuvataan ja tulkitaan tilastoja ja numeroita apuna käyttäen. Sen luonteeseen kuuluu vertailu sekä kiinnostus syy- ja seuraussuhteisiin, luokitteluun ja numeerisiin tuloksiin. (Koppa 2015)

Määrällisen tutkimuksen avulla voidaan selvittää esimerkiksi lukumääriä ja prosenttiosuuksia ja siksi määrällinen tutkimus edellyttää riittävän suurta otantaa. Määrällisen tutkimuksen avulla saa-

daan usein selvitettyä olemassa oleva tilanne, mutta se ei tarjoa asioiden syitä ja syvempää ymmärrystä. (Heikkilä 2014, 8.)

Määrällinen tutkimus etenee usein siten, että aluksi määritellään tutkimusongelma, tutustutaan aikaisempiin tutkimuksiin sekä kirjallisuuteen aiheesta, laaditaan mahdollinen hypoteesi ja luodaan tutkimussuunnitelma. Seuraavaksi laaditaan tiedonkeruumenetelmä esimerkiksi kyselypohja. Tiedot kerätään, käsitellään sekä analysoidaan ja tulokset raportoidaan. Lopuksi tuloksista tehdään johtopäätöksiä ja niitä hyödynnetään tutkimusongelman ratkaisemiseksi. (Heikkilä 2014, 9.)

Tässä tutkimuksessa tutkimusongelma oli Empowered Girls Speak Out- hankkeen vaikutukset Mtwaran yläkoulujen oppilaisiin. Tutkimuksella haluttiin selvittää, millaiseksi oppilaat kokivat EG-SO- hankkeen toiminnan ja oliko se mahdollisesti vaikuttanut heidän terveys- ja liikuntatottumuksiinsa sekä asenteisiin ja käsityksiin erityisesti tyttöjen paikasta yhteiskunnan jäsenenä. Lisäksi haluttiin nähdä, millaisella tasolla vastaavat teemat olivat saman alueen kouluissa, joissa ei ole EG-SO- toimintaa. Hypoteesina oli, että niissä kouluissa, joissa oli EGSO- toimintaa, tytöt olisivat enemmän tietoisia omista kyvyistään ja oikeuksistaan ja että heidän liikuntatottumuksensa sekä terveystietämyksensä olisi paremmalla tasolla kuin kouluissa, joissa ei ole toimintaa. Tutkimussuunnitelmassa määriteltiin tutkimuksen tavoitteen pohjalta muun muassa tutkimusmenetelmä (kysely), tietojen hankintatapa (Ombea), aikataulu sekä tutkimuskohde ja otannan laajuus.

7.2 Laadullinen tutkimus

Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus tutkii asioita ja ilmiöitä pyrkien ymmärtämään tarkasteltavaa ilmiötä tutkimuksen kohderyhmän näkökulmasta. Sille on tyypillistä pyrkiä tuottamaan yksityiskohdista ja syvällistä tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Tätä tietoa pyritään keräämään ihmisiltä, joille tutkitavan ilmiön ympäristö on tuttu ja luonnollinen. Tutkijan taito tulkita ja ymmärtää ihmisten toimintaa ja vuorovaikutusta riippuu siitä, kuinka hyvin hän onnistuu pääsemään sisälle siihen sosiaaliseen maailmaan, jonka sisällä toiminta tapahtuu. (Puusa & Juuti 2020, luku 2)

Haastattelut toteutettiin teemahaastatteluina. Teemahaastattelulle ominaista on, että kysymykset kohdistetaan tiettyihin aihepiireihin. Yleensä haastattelut perustuvat vastaajien subjektiivisiin kokemuksiin, ajatuksiin ja tuntemuksiin. Vastauksissa korostuu vastaajan oma kokemusmaailma ja se tuo tutkittavien oman äänen kuuluviin. Tästä syystä se soveltuu erityisen hyvin laadulliseksi tutkimusmenetelmäksi, mutta sitä voidaan käyttää myös määrällisenä menetelmänä. (Hirsjärvi 2022, luku 4.2.3.)

Tässä työssä tutkittavien ympäristö oli tutkittaville luonnollinen ja tuttu, sillä kaikki haastattelut suoritettiin oppilaiden kouluilla, tutuissa luokahuoneissa. Haastattelutilanteessa mukana oli lisäksi yksi SDA:n työntekijä tai koulun opettaja kääntäjänä, mikä mahdollisti oppilaiden vastaamisen äi-

dinkielellään swahiliksi. Haastattelutilanteesta pyrittiin siis tekemään mahdollisimman luonnollinen tutkittaville. Kolmen viikon Mtwarassa vietetty aika antoi myös syvempää ymmärrystä alueen kulttuurista ja sosiaalisesta ilmapiiristä. Tämän kolmen viikon aikana majoitus tapahtui paikallisen perheen luona sekä työskentely SDA:n toimistolla ja Mtwaran yläkoulussa paikallisten työntekijöiden kanssa.

7.3 Tutkimuksen eteneminen

Aineiston keruu tapahtui Tansanian Mtwarassa kolmen viikon aikana siten, että ensimmäisellä viikolla perehdyttiin SDA:n toimintaan sekä paikalliseen elämään ja sen realiteetteihin sekä viimeisteltiin tutkimuskysymyksiä yhdessä SDA:n työntekijöiden kanssa opitun pohjalta. Tutkimuksesta suoritettiin testipilotti kahdessa koulussa, jotta mahdolliset epäselvyydet tulisivat esille ennen tutkimuksen suorittamista. Näin kysymyksiä voitiin vielä muokata sellaisiksi, että vastaaja ymmärtää ne siten kuin ne on tarkoitettu. Testipilotissa mukana olleet luokat eivät osallistuneet lopulliseen tutkimukseen. Tutkimusryhmään kuului lisäksi SDA:n työntekijöitä, joiden rooli oli toimia erityisesti kääntötöissä sekä yleisessä ohjeistamisessa, mutta myös esimerkiksi aineistonkeruujärjestelmän käytössä ja Powerpoint – diojen esittämisessä vastaajille.

Seuraavan kahden viikon aikana suoritettiin itse tutkimus kuudessa testikoulussa. Tutkimuskouluiksi valittiin kouluja eri puolilta Mtwaran lääniä, jotta mukana olisi kouluja sekä kaupungista että maaseudulta. Kouluista kolmessa oli LiiKen ja SDA:n EGSO- toimintaa ja kolmessa ei. Kouluihin oltiin yhteydessä SDA:n toimesta, jotta saatiin lupa tutkimuksen suorittamiselle. Tutkimustilanne eteni tutkimusryhmän ja tutkimuksen tarkoituksen ja sisällön esittelyllä. Oppilaille tuotiin ilmi tutkimusryhmän koulutustausta tai työpaikka, tutkimuksen syy sekä tutkimusetiikkaan liittyviä tietoja vastaajien anonymiteetistä sekä vastausten luottamuksellisuudesta. Lisäksi tuotiin ilmi, että kysymyksiin ei ole olemassa oikeita tai väriä vastauksia. Oppilaita toivottiin antamaan mahdollisimman rehellisiä vastauksia sekä oman mielipiteensä kysymyksiin (Liite 1.).

Tutkimustilanteet aloitettiin määrällisellä kyselyllä (Liite 2.), johon vastasi kustakin koulusta noin 25 naisoletettua oppilasta. Aineiston keruuseen käytettiin LiiKellä ja SDA:lla käytössä ollutta Ombea-tiedonkeruujärjestelmää, jonka avulla voidaan Powerpoint-diojen pohjalta heijastaa kysymykset luokahuoneen seinälle. Vastaajille jaettiin 'klikkerit', joissa on vastausvaihtoehdot yhdestä kymmeneen. Vastaaja voi joko valita yhden tai useamman vastauksen riippuen kysymystyyppistä. Tiedonkeruujärjestelmän avulla saa halutessaan kuvaajia kyselyistä saatujen tuloksien pohjalta, mutta tässä tutkimuksessa saadusta aineistosta muodostettiin vielä taulukoita erikseen Googlen Sheets-sovelluksella.

Kyselyn jälkeen jokaisessa koulussa suoritettiin laadullisen tutkimuksen haastattelut, joihin osallistui sekä mies- että naisoletettuja vapaaehtoisia oppilaita. Haastatteluun valikoitui jokaisessa koulussa neljä oppilasta. Haastattelutilanne alkoi esittäytymällä sekä samoin alkuohjeistuksin kuin määrällinen kysely. Oppilaalle tuotiin selkeästi ilmi, että kaikki vastaukset käsitellään anonyymeina ja että kysymyksiin toivotaan mahdollisimman todenmukaista ja rehellistä vastaajan mielipidettä. Oppilaalle kerrottiin myös, että haastattelutilanne äänitetään tutkimusta varten ja että kysymykset esitetään aluksi englanniksi, ne käännetään swahiliksi ja haastateltava saa vastata kysymyksiin äidinkielellään swahiliksi.

7.4 Sisällönanalyysi

Tässä opinnäytetyössä laadullisen tutkimuksen eli haastattelun tulokset analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla. Sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jota voidaan hyödyntää kaikkien laadullisten tutkimusten analysoimiseen. Tarkoituksena on saada tiivistetty ja selkeä kuvaus tutkittavasta aiheesta kadottamatta yhteyttä alkuperäisdataan. Sisällönanalyysin avulla pyritään kuvaamaan tutkimusdokumenttien sisältöä sanallisesti ja tutkimaan tutkimusdataa pintaa syvemmältä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 103, 117–122).

Aineistolähtöinen sisällönanalyysi etenee kolmen vaiheen kautta. Aluksi aineisto redusoidaan eli pelkistetään. Aineistosta rajataan tutkimukselle olennainen tieto ja siitä etsitään tutkimuskysymystä vastaavia ilmauksia, jotka erotetaan aineistosta ja listataan allekkain. Seuraavaksi pelkistetyt ilmaukset ryhmitellään ja yhdistellään alaluokiksi, jotka nimetään niiden sisältöä kuvaavilla sanoilla esimerkiksi tutkittavan ilmiön ominaisuuden tai piirteen mukaan. Tätä aineiston luokittelua ja ryhmittelyä kutsutaan klusteroinniksi ja sen avulla saadaan alustavia kuvauksia tutkittavasta ilmiöstä. Klusteroinnista saadut alaluokat yhdistetään ja niistä muodostetaan yläluokkia, joista luodaan pääluokkia. Pääluokista muodostuu yhdistävä luokka, joka on yhteydessä tutkimustehtävään. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122–125).

Klusteroitu aineisto abstrahoidaan eli käsitteellistetään. Alkuperäisaineiston kielellisistä ilmauksista erotetaan olennainen tieto ja siitä muodostetaan teoreettisia käsitteitä ja johtopäätöksiä. Klusteroinnin ja abstrahoinnin vaiheet tapahtuvat osittain saman aikaisesti, kun ryhmitellyille ilmauksille etsitään yhdistävä teoreettinen ilmaus. Abstrahoinnissa tutkija rakentaa muodostamiensa käsitteiden avulla kuvauksen tutkimuskohteesta. Tutkija vertaa teoriaa ja johtopäätöksiä jatkuvasti alkuperäisaineistoon muodostaessaan uutta teoriaa. Analyysissa tutkija pyrkii jatkuvasti katsomaan vastauksia tutkittavien näkökulmasta ja johtopäätöksissä tutkija pohtii, mitä asiat tutkittaville merkitsevät. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä on muistettava, että sen aineistolähtöisyyden vuoksi ei

voida etukäteen määrittää, millaisia ja minkä tasoisia luokkia aineistosta muodostuu. Vasta analyysin edetessä selviää, kuinka monia väliluokkia muodostuu vai muodostuuko niitä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 125–127).

Tämän tutkimuksen laadullisen tutkimusosuuden analysointi eteni siten, että haastattelujen nauhoitteet litteroitiin eli puhe purettiin kirjoitettuun muotoon nauhoitteiden pohjalta. Nauhoitukset tehtiin haastattelun yhteydessä puhelimen sanelin-sovelluksella. Litteroidusta aineistosta etsittiin useasti toistuvia ja tutkimuskysymykseen vastaavia ilmauksia. Tämä vaihe tapahtui alleviivaamalla litteroidusta aineistosta samaa tarkoittavia ilmauksia saman värisellä kynällä. Nämä pelkistetyt ilmaukset listattiin ja niistä muodostettiin alaluokkia niitä yhdistävien ominaisuuksien mukaan. Luokituksia yhdistettiin niin kauan kuin se kunkin aineiston kohdalla oli mahdollista. Joskus lopulliseen luokitukseen ei tarvittu väliluokkia, joskus yhdistävään luokkaan päästiin vasta pääluokkien kautta. Tärkeintä oli, että laaja aineisto tiivistyi ja selkeytyi, kun yksittäisiä tekijöitä yhdistettiin yleisemmiksi käsitteiksi.

Sisällönanalyysissä yhdistettiin niiden kolmen koulun oppilaiden vastaukset, joissa oli EGSO-toimintaa sekä erikseen niiden kolmen koulun oppilaiden, joissa toimintaa ei ole. Tällöin saatiin erilliset analyysit EGSO-kouluista sekä vertailukouluista. Analyyseissa ei ole erotettavissa yksittäisten koulujen vastauksia, koska sillä ei ollut konkreettista merkitystä tutkimuksen tavoitteen kannalta. Tavoitteena oli saada mahdollisimman laaja käsitys siitä, millaisia ajatuksia ja asenteita EGSO-koulujen sekä vertailukoulujen välillä oli ja erosivatko ne toisistaan tai oliko niissä toisaalta yhdistäviä tekijöitä ja ajatusmalleja.

8 Tutkimustulokset

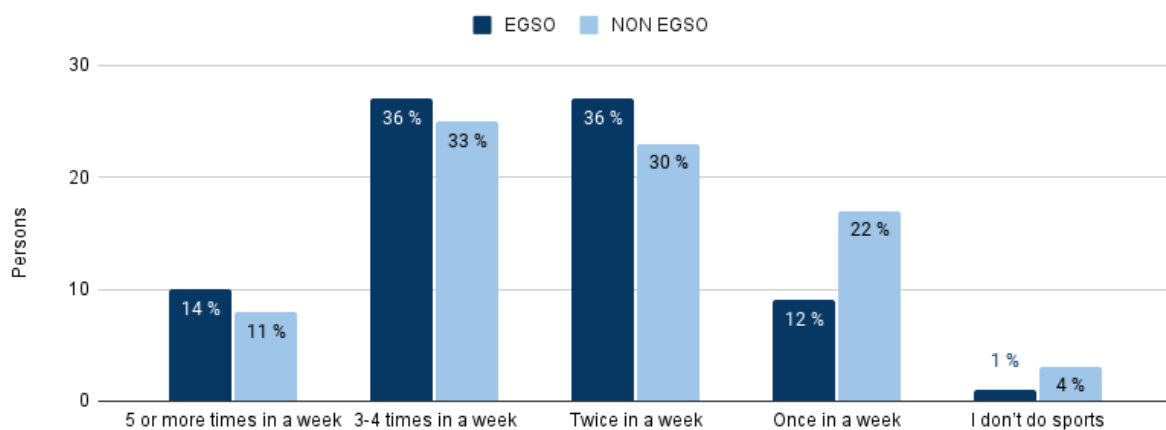
8.1 Kyselytutkimuksen tulokset

Kyselyyn osallistui yhteensä 150 naisoletettua oppilasta kuudesta eri yläkoulusta Mtwaran maakunnasta. Näistä kouluista kolmessa oli Empowered Girls Speak Out- projektin toimintaa ja vastaajia 74 oppilasta. Kolme muuta koulua eivät olleet osana LiiKen ja SDA:n EGSO- toimintaa ja oppilaita näistä kouluista kyselyyn vastasi 76. Kaikista vastaajista 96 oli 13–15-vuotiaita ja 50 oppilasta oli 16–19-vuotiaita. Vain 4 vastaajista oli 10–12-vuotiaita. Kyselyn tulokset on jaoteltu eri teemojen alle niiden sisällön mukaan.

8.1.1 Liikuntatottumukset ja terveystietämys

72 % EGSO- koulujen vastaajista harrasti liikuntaa (kuva 1) 2–4 kertaa viikossa ja 14 % viisi kertaa tai useammin. Yksi kerta oli määritetty vähintään 30 minuutiksi liikuntaa. Vertailukouluissa 63 % harrasti liikuntaa 2–4 kertaa viikossa ja 11 % viisi kertaa tai useammin.

3. How often do you do sports in a week on average? 1 time=30 min or more (Select one)

Kuva 1. Oppilaiden liikunnan harrastaminen viikossa

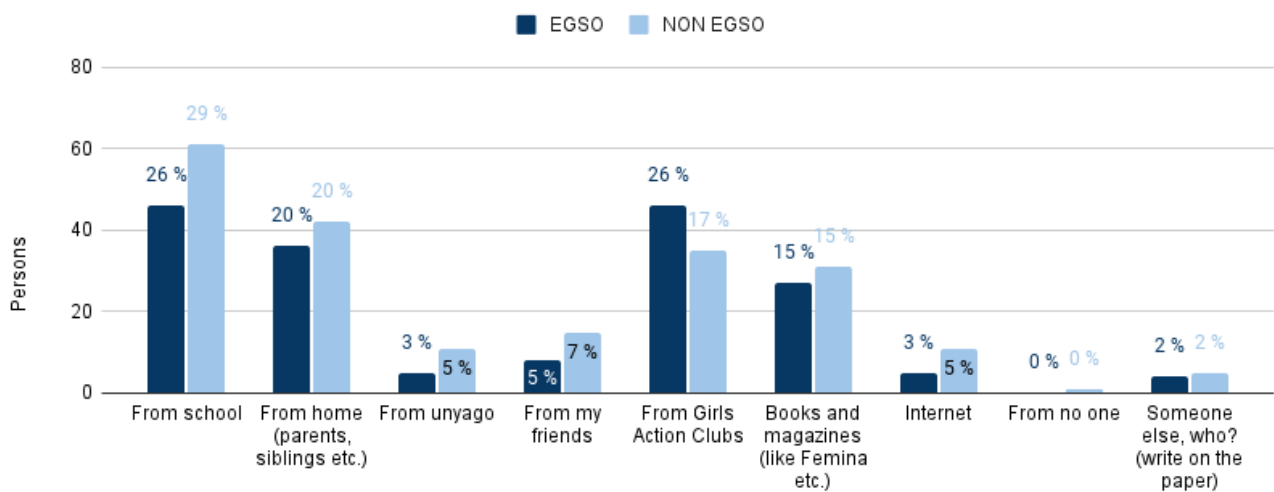
Oppilaiden liikuntaharrastuksista EGSO- kouluissa suosituin oli verkkopallo, jota harrasti 27,7 % ja toiseksi suosituin jalkapallo, jonka harrastajia oli 18,5 %. Muita kuin pallolajeja harrasti 26 oppilasta. Yksi vastaajista ei harrastanut mitään pelejä.

Myös vertailukouluissa eniten harrastettiin verkkopalloa (31,2 %), mutta toiseksi suosituimmaksi liikuntamuodoksi nousi perinteiset pihapelit, joita harrasti vastaajista 18,8 %. Jalkapalloa harrasti 12,3 % ja lenkkeilyä 10,9 %. Yksi vastaajista ei harrastanut mitään pelejä.

Molemmissa kouluissa oppilaat harrastivat vähiten yleisurheilua, kun EGSO- kouluissa sitä vastasi harrastavansa 3 oppilasta ja vertailukouluissa 4 oppilasta.

EGSO- koulujen oppilaista 52 % vastasi saavansa terveystietoa (kuva 2) koulusta ja Girls Action Clubeista sekä 20 % kotoa. Vertailukouluista 29 % vastasi saavansa tietoa koulusta ja 20 % kotoa. Molemmissa kouluissa esille nousseita tiedonlähteitä olivat kirjat ja lehdet, jonka vastasi 15 % molempien koulujen oppilaista. Vertailukoulujen oppilaista 17 % on vastannut saavansa terveystietoa Girls Action Clubeista, vaikka heidän kouluissaan ei ole tätä toimintaa.

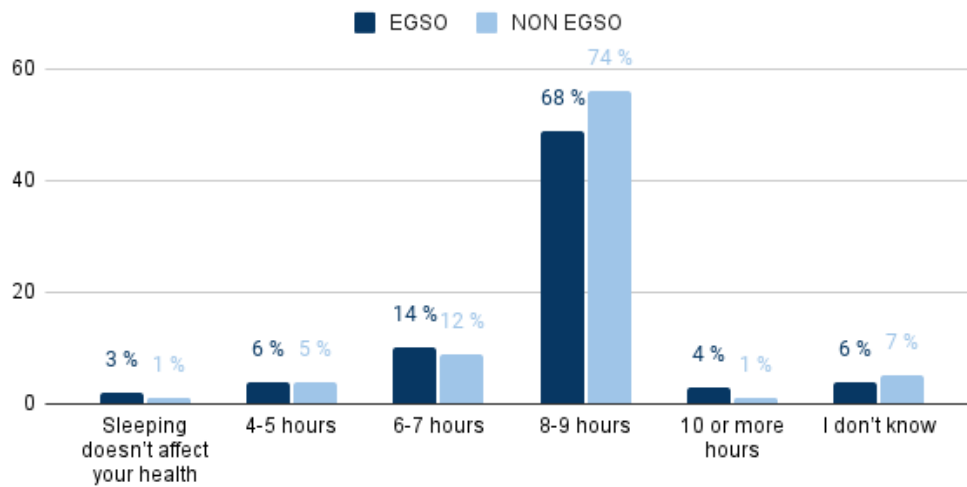
18. From where do you get information of health? (You can select more than one)

Kuva 2. Mistä oppilaat saavat terveystietoa

Kysyttäessä, mikä on oppilaiden mielestä riittävä määrä unta yössä (kuva 3), EGSO- kouluista 68 % ja vertailukouluista 74 % vastasi 8–9 tuntia. EGSO- kouluista 14 % vastasi riittäväksi määräksi 6–7 tuntia ja vertailukouluista 12 %. EGSO- kouluista 3 % vastasi, ettei nukkuminen vaikuta terveyteen ja 6 % ei osannut sanoa, mikä on riittävä määrä unta. Vertailukoulujen oppilaista 1 % vastasi, ettei nukkuminen vaikuta terveyteen ja 7 % vastaajista ei osannut sanoa.

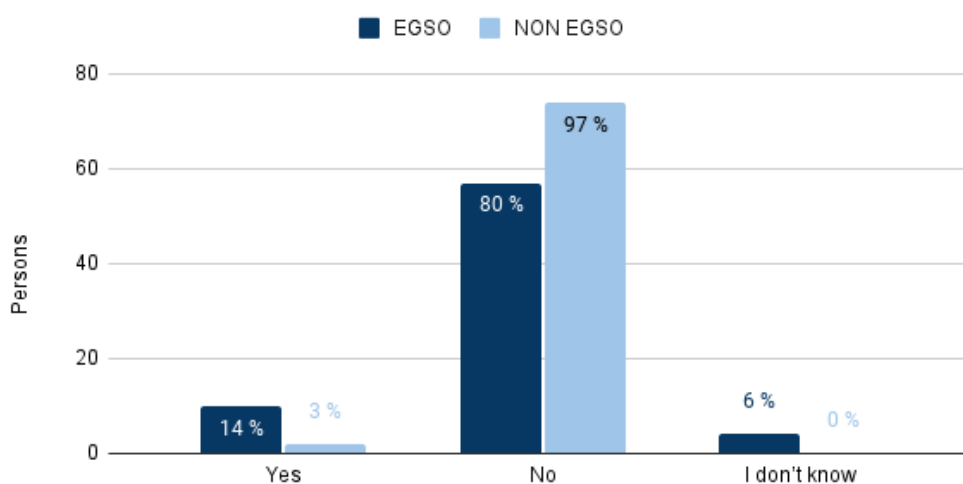
10. In your opinion what is a healthy amount of sleep a person should have in a night? (Select one)

Kuva 3. Riittävä määrä unta yössä oppilaiden mielestä

Kun oppilailta kysyttiin, ajattelevatko he liikunnan heikentävän tyttöjen hedelmällisyyttä (kuva 4), EGSO- koulujen oppilaista 80 % vastasi ei ja 14 % kyllä, 6 % vastaajista ei tiennyt. Vertailukoulujen oppilaista 97 % vastasi kieltävästi ja 3 % kyllä.

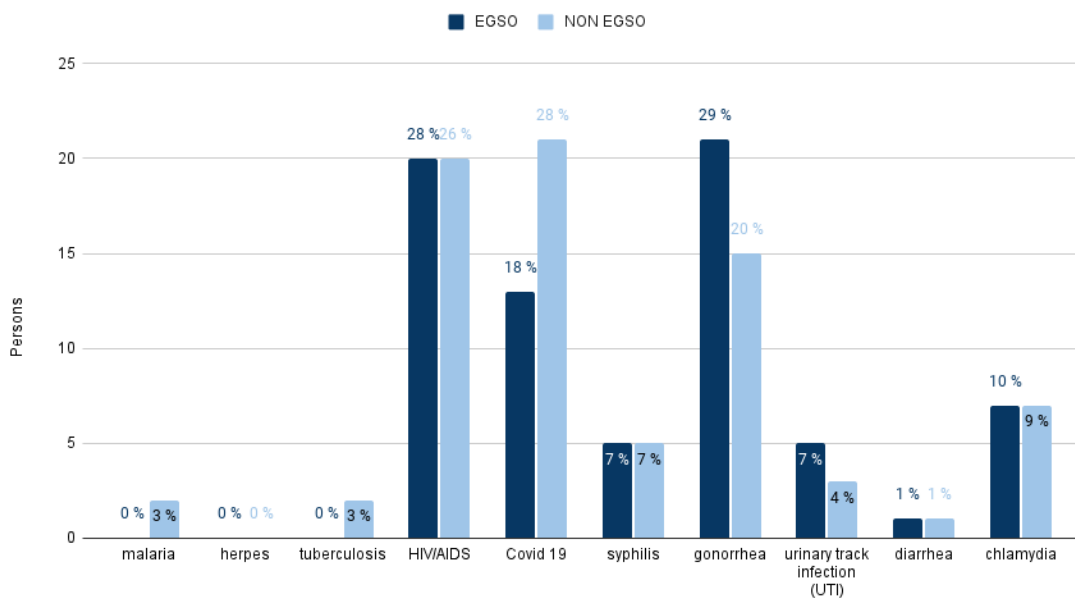
11. Do you think that doing sports weakens girls fertility? (Select one)

Kuva 4. Kysymys liikunnan tyttöjen lisääntymiskykyä heikentävästä vaikutuksesta

Kysymyksessä, jossa kartoitettiin oppilaiden tietämystä sukupuolitaudeista (kuva 5), vastasi EGSO- kouluista 28 % HIV/AIDS, 7 % kuppa, 29 % tippuri ja 10 % klamydia. 0 oppilasta vastasi herpesin olevan sukupuolitauti. EGSO- koulujen oppilaista 18 % ajatteli Covid 19 ja 7 % virtsatie- lehdoksen olevan sukupuolitauteja. Vertailukoulujen oppilaista 26 % vastasi HIV/AIDS, 7 % kuppa, 20 % tippuri ja 9 % klamydia. Vertailukoulujen oppilaista 28 % ajatteli Covid 19 olevan sukupuoli- tauti sekä malarian 3 % ja virtsatielehdoksen 4 % oppilaista.

12. Which of the following are sexually transmitted diseases? (you can select more than one)

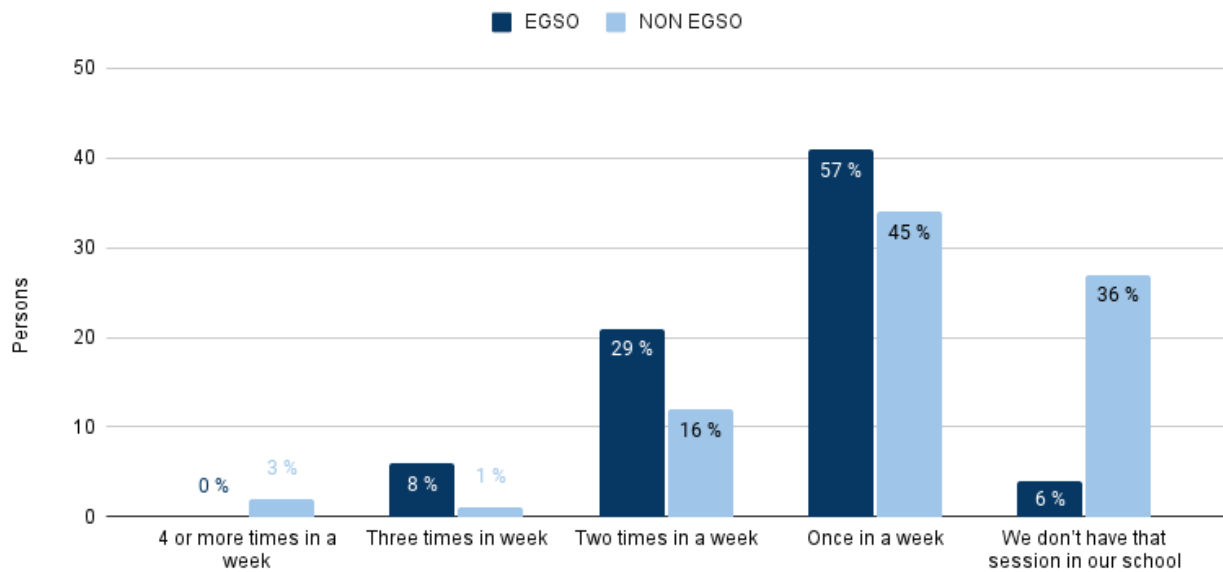
Kuva 5. Oppilaiden tietämys sukupuolitaudeista

Kun oppilaita pyydettiin listaamaan viisi ruokaa, jotka auttavat pysymään terveenä ja antavat energiaa, ei vastauksissa ollut eroja koulujen välillä. Osa ymmärsi myös kysymyksen niin, että siinä pyydettiin listaamaan ravintoaineita kuten proteiinia, hiilihydraatteja ja rasvoja. Tämä kysymys ei antanut tutkimuksen kannalta tärkeää lisätietoa.

8.1.2 Opetuksen sisältö

Kysyttäessä kuinka monta kertaa oppilailla oli terveystietoa, liikuntaa tai elämännhallintataitojen opetusta koulussa (kuva 6), EGSO- kouluista 86 % vastasi kerran tai kahdesti viikossa ja 4 % vastaajista ilmoitti, ettei heidän koulussaan ole näitä oppitunteja. Vertailukouluissa 61 % vastasi näiden aineiden opetusta olevan kerran tai kaksi viikossa. Vertailukoulujen vastaajista 36 % vastasi, ettei näitä oppitunteja ole lainkaan heidän koulussaan.

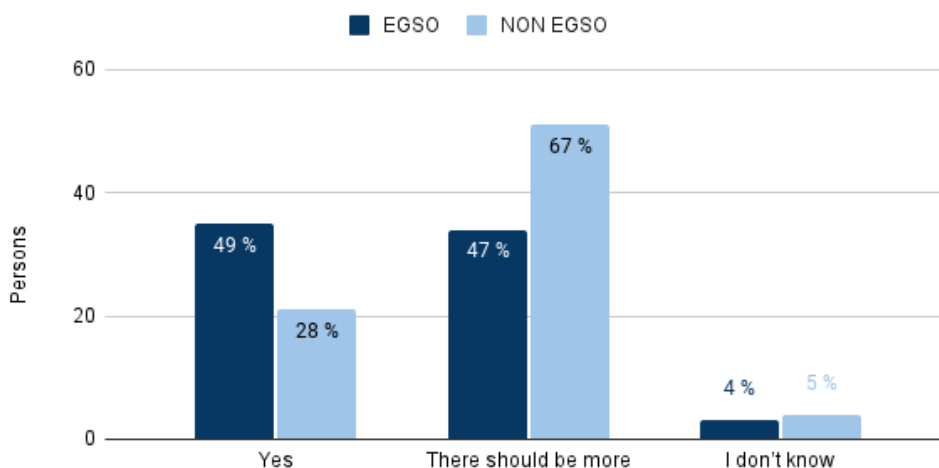
7. How often do you have HE, life skills and sports session in school? (Select one)

Kuva 6. Terveystiedon, elämäntaitojen ja liikunnan opetuksen määrä kouluissa

Kun oppilailta kysyttiin, kokevatko he saavansa tarpeeksi terveystietoa koulussa (kuva 7), EGSO-koulujen oppilaista 49 % vastasi myöntävästi, mutta 47 % vastasi kaipaavansa vielä enemmän tietoa, 4 % ei osannut sanoa. Vertailukoulujen oppilaista 28 % koki saavansa tarpeeksi terveystietoa ja 67 % kaipasi sitä lisää sekä 5 % ei osannut sanoa.

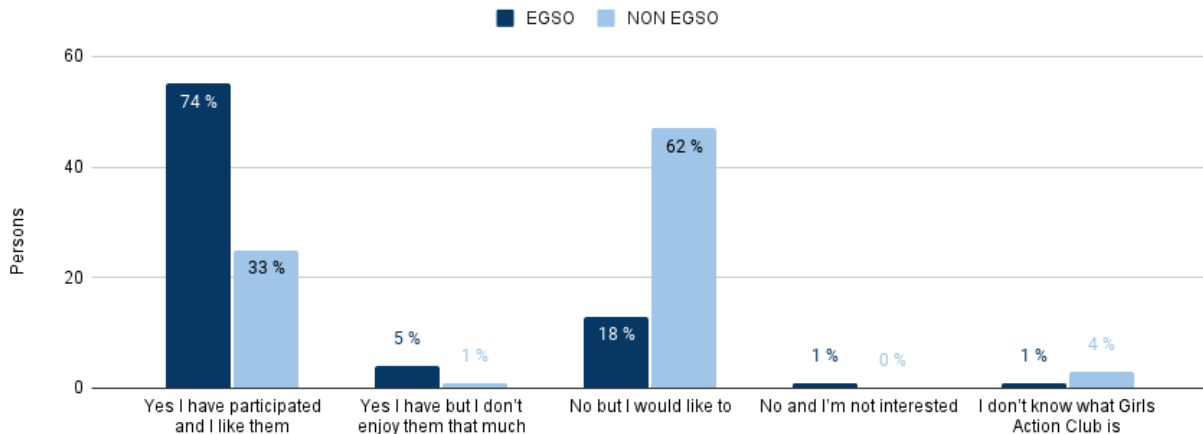
9. In your opinion do you get enough health information in your school? (Choose one)

Kuva 7. Kokemus terveystiedon opetuksen määrästä

Kartoitettaessa suhtautumista Girls Action Clubeihin (kuva 8) oli EGSO koulujen vastaajista näihin osallistunut 79 % ja heistä 74 % ilmoitti pitävänsä niistä. Vertailukouluissa 62 % vastasi olevansa halukas osallistumaan. Vastauksista on havaittavissa, että vertailukoulun oppilaista 33 % on vastannut osallistuneensa ja pitäneensä Girls Action Clubeista, vaikka heidän kouluissaan ei ole tätä toimintaa.

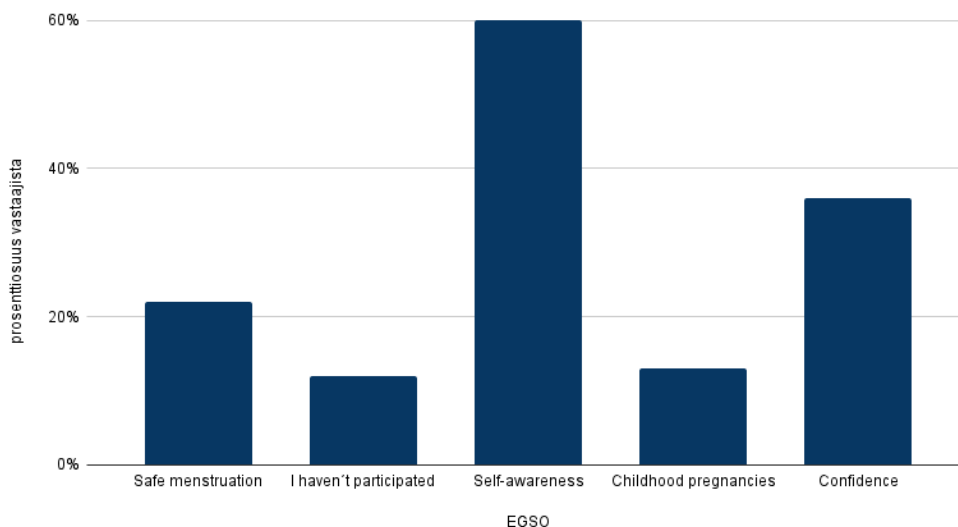
5. Have you participated in Girls Action Club? If you haven't would you want to? (Select one)

Kuva 8. Girls Action Clubien osallistujamäärä sekä kiinnostuksen taso

Kun EGSO- koulujen oppilaita pyydettiin listaamaan Action Clubeissa oppimiaan asioita (kuva 9), esille nousivat erityisesti itsetuntemus, itsevarmuus, turvalliset kuukautiset sekä alaikäisten ras-
kaudet.

6. What have you learned from Girls Action Clubs?

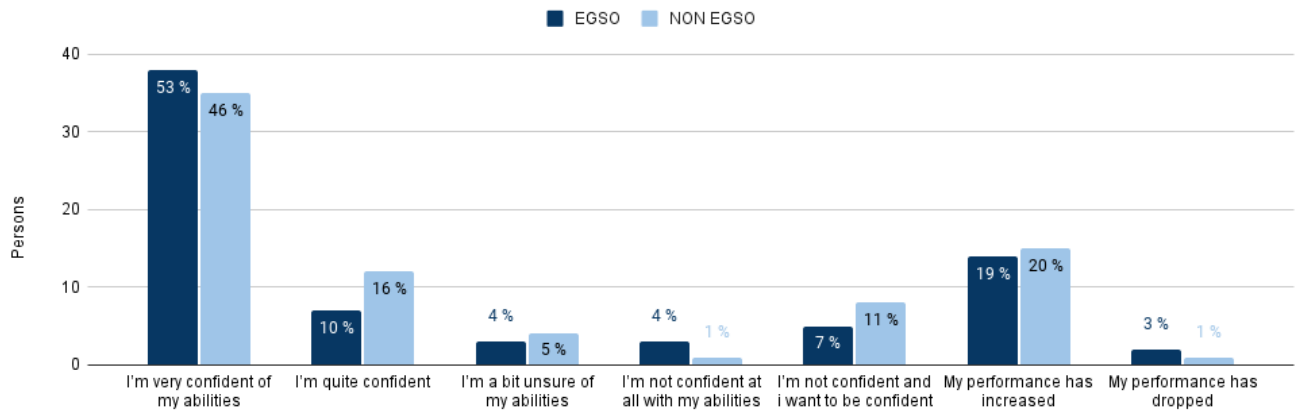

Kuva 9. Action Clubeissa opitut asiat

Kysymykseen oppilaiden koetusta itsevarmuudesta opintojaan kohtaan (kuva 10) EGSO- koulujen oppilaista 53 % vastasi olevansa erittäin itsevarmoja ja 19 % oppilaista ilmoitti itsevarmuutensa kasvaneen. 8 % vastaajista oli hieman tai täysin epävarmoja omista kyvyistään. Vertailukouluissa 46 % vastasi olevansa erittäin itsevarmoja omista kyvyistään ja 20 % ilmoitti itsevarmuutensa kasvaneen. 6 % vertailukoulujen vastaajista oli hieman tai täysin epävarmoja omista kyvyistään.

20. How confident are you in your studies? (Choose one)

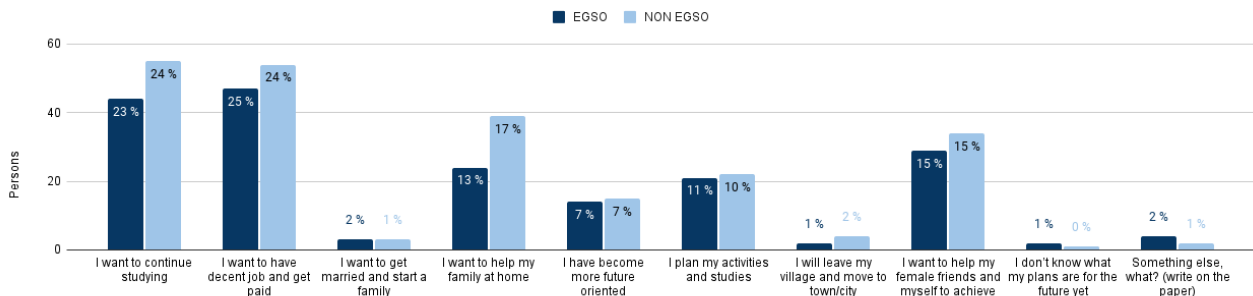

Kuva 10. Oppilaiden koettu itsevarmuus opinnoissa

8.1.3 Tulevaisuuden suunnitelmat

Kun oppilailta kysyttiin heidän tulevaisuuden suunnitelmistaan (kuva 11), EGSO- koulujen oppilaisista 23 % halusi jatkaa opintojaan ja 25 % halusi työn, josta saa hyvää palkkaa. 15 % halusi auttaa naispuolisia ystäviään sekä itseään saavuttamaan tavoitteensa. Vain 2 % näiden koulujen vastaajista halusi naimisiin ja perustaa perheen. Vertailukouluissa opintojaan halusi jatkaa 24 % oppilaisista ja hyvätuloiseen työhön halusi 24 % vastaajista. 15 % halusi auttaa naispuolisia ystäviään sekä itseään saavuttamaan tavoitteensa. Naimisiin menosta ja perheestä haaveili näiden koulujen vastaajista vain 1 %.

19. What are your plans for the future? (You can select more than one)

Kuva 11. Oppilaiden tulevaisuuden suunnitelmat

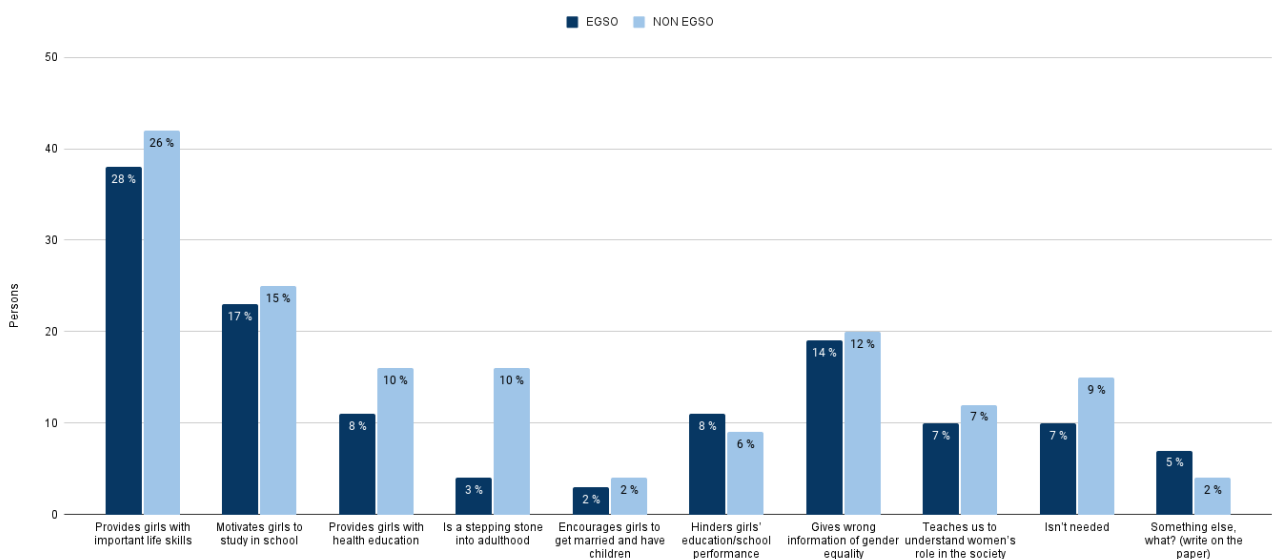
8.1.4 Ajatukset Unyagosta

Oppilailta kysyttiin, mitä aiheita Unyagossa kuuluisi opettaa 6–12-vuotiaille. EGSO-koulujen opiskelijoista 22 % toivoi sisältöä koulutuksen tärkeydestä, 28 % sukupuolitaudeista, niiden ehkäisystä ja hoidosta, 15 % halusi tietoa terveydestä ja ravitsemuksesta ja 10 % naisen seksuaalisuudesta. Vertailukouluissa 38 % oppilaista toivoi opetusta sukupuolitaudeista, niiden ehkäisystä ja hoidosta, 24 % koulutuksen tärkeydestä, 13 % naisen seksuaalisuudesta ja 8 % tietoa terveydestä ja ravitsemuksesta.

Kun oppilailta kysyttiin mielipiteitä Unyagosta (kuva 12), 28 % EGSO- koulujen oppilaista sanoi sen tarjoavan tytöille tärkeitä elämänhallintataitoja, 17 % mukaan se motivoi tyttöjä opiskelemaan koulussa, 14 % vastasi sen antavan väärää tietoa tasa-arvosta ja 8 % mielestä se viivyttää tyttöjen opintojen suorittamista. 8 % EGSO- koulujen oppilaista ajatteli sen tarjoavan tytöille terveystietoa, 7 % mukaan Unyago auttaa ymmärtämään naisen roolia yhteiskunnassa ja 7 % mukaan Unyago ei ole tarpeellinen.

Vertailukoulujen oppilaista 26 % mielestä se tarjoaa tytöille tärkeitä elämänhallintataitoja, 15 % mielestä se motivoi tyttöjä opiskelemaan koulussa, 12 % mukaan se antaa virheellistä informaatiota tasa-arvosta, 10 % mukaan se toimii askeleena aikuisuuteen ja tarjoaa tytöille terveystietoa. 9 % vastaajista pitää Unyagoa tarpeettomana, 7 % mielestä se auttaa ymmärtämään naisen roolia yhteiskunnassa ja 6 % vastasi sen viivyttävän tyttöjen opintoja.

16. In my opinion, Unyago: (You can choose more than one option)

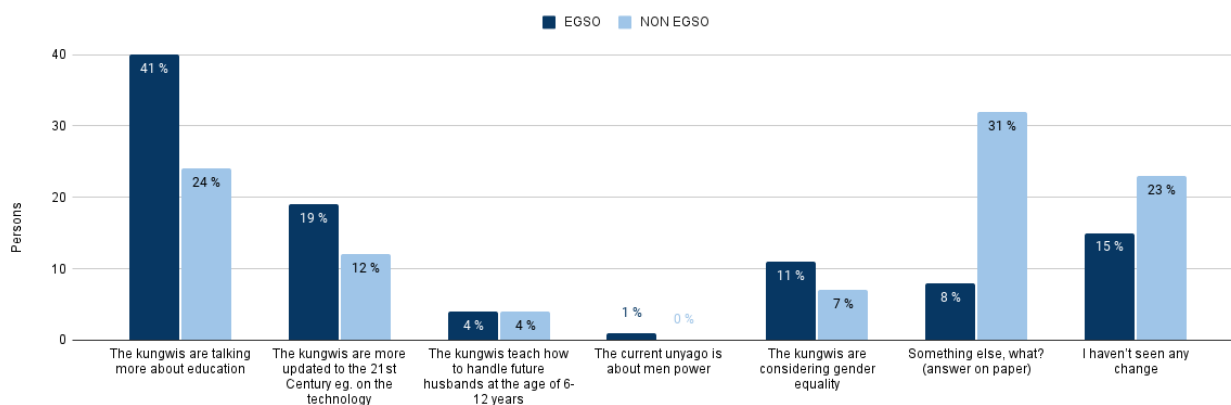

Kuva 12. Oppilaiden mielipiteet Unyagon hyödyllisyydestä

Kysyttäessä, millaisia muutoksia oppilaat ovat havainneet päivitetystä Unyago rituaalissa (kuva 13) 41 % EGSO- koulujen oppilaista sanoi Kungwien puhuvan enemmän koulutuksesta, 19 % sanoi Kungwien olevan enemmän ajan tasalla nykypäivässä esimerkiksi teknologian saralla, 15 % vastanneista ei ole nähnyt muutosta. Vertailukoulujen oppilaista 24 % vastasi Kungwien puhuvan enemmän koulutuksesta, 12 % vastasi Kungwien olevan enemmän ajan tasalla nykypäivässä ja 23 % ei ole nähnyt muutosta.

Kungwiksi kutsutaan Unyago- rituaalien opettajia, jotka ovat tavallisesti vanhempia naisia. SDA on pyrkinyt päivittämään Kungwien tietämystä terveydestä ja tasa-arvosta.

17. Given that you went through/heard of unyago training what kind of changes do you see in the updated unyago content? (You can select more than one)

kuva 13. Unyagossa havaitut muutokset

8.2 Haastatteluiden tulokset

Haastatteluihin osallistui yhteensä 24 oppilasta kuudesta eri koulusta. Jakauma EGSO- koulujen ja vertailukoulujen välillä oli sama kuin kyselytutkimuksessa: Kolmessa kouluista oli EGSO- toimintaa ja kolmessa ei. Jokaisesta koulusta haastateltavana oli neljä oppilasta. EGSO- koulujen oppilaista viisi oli naisoletettuja ja seitsemän miesoletettuja. Vertailukouluista kuusi oli naisoletettuja ja kuusi miesoletettuja. Vastaajien tarkkaa ikää ei kysytty, koska sillä ei nähty olevan varsinaista merkitystä tutkimuksen tavoitteen kanssa. Kaikki oppilaat olivat yläkoulussa samoilla luokilla kuin kyselytutkimuksen vastaajat.

Haastatteluun oppilaat otettiin yksitellen lukuun ottamatta kahta miesoletettua EGSO- koulun oppilasta, jotka halusivat osallistua haastatteluun yhdessä. Ajatuksena oli, että yksitellen haastateltaessa oppilaat uskaltavat tuoda oman mielipiteensä julki eivätkä luokkakavereiden mielipiteet ohjaa toisen vastauksia. Osa kysymyksistä oli aiheeltaan sellaisia, joihin vastaaminen muiden luokkaka-

vereiden kuullen olisi saattanut vaivaannuttaa osaa oppilaista. Teemat, joihin haastattelukysymykset oli jaettu olivat terveystiedon, elämännhallintataitojen ja liikunnan opetus kouluissa, oppilaiden tulevaisuuden suunnitelmat sekä käsitykset sukupuolirooleista. Oppilaiden vastauksia käydään seuraavaksi läpi näiden otsikoiden alla omina alalukuinaan.

8.2.1 Terveystiedon, elämännhallintataitojen ja liikunnan opetus

Ensimmäinen kysymys EGSO- koulujen oppilaille koski tyttöjen ja poikien Action Clubeja. Oppilailta kysyttiin, mitkä Action Clubien oppituntien aiheista oli koettu erityisen hyödyllisiksi. Vastauksissa nousi esille erityisesti minäkuvaa vahvistavat tekijät kuten itsetuntemuksen ja itsevarmuuden lisääntyminen. Oppilaiden vastauksissa nousivat esille myös elämännhallintataidot kuten tavoitteiden asettaminen ja itsekuri. Oppilaat kokivat tärkeiksi myös liikunnan merkityksen tiedostamisen sekä terveystiedon opetuksen.

Vertailukoulujen oppilailta kysyttiin, kuinka usein heidän koulussaan oli terveystiedon, elämännhallintataitojen ja liikunnan opetusta. Vastaus kaikkien vertailukoulujen oppilailta tähän oli hyvin yhtenäinen: Kouluissa oli liikuntatunteja vain kerran viikossa, joissain kouluissa ei lainkaan. Terveystiedon tai elämännhallintataitojen opetusta ei ollut joko ollenkaan tai terveystietoa sisältävää opetusta oli ollut vuoden aikana korkeintaan kaksi kertaa. Nämä oppitunnit olivat oppilaiden mukaan käsitelleet murrosikään liittyviä teemoja. Vertailukoulujen oppilaita haastateltaessa oli havaittavissa, että oppilaat olivat pidättäytyväisiä ja etenkin naisoletetut oppilaat olivat hyvin ujoja vastaamaan verrattuna EGSO- kouluihin. Vertailukoulujen oppilaat tarvitsivat paljon rohkaisua äidinkielellään swahiliksi. Keskusteluilmapiiri haluttiin pitää turvallisena ja rohkaisevana, mutta kysymyksissä mentiin aina eteenpäin, mikäli oppilaalla ei ollut kysymyksiin enempää vastattavaa.

8.2.2 Tulevaisuuden suunnitelmat

Seuraavaksi oppilailta kysyttiin, millaisia tulevaisuuden suunnitelmia heillä oli yläkoulun jälkeen. EGSO- koulujen oppilaiden vastauksissa esille tulleita teemoja olivat jatko-opiskelu, yhteisön muiden jäsenten auttaminen sekä toiseen kaupunkiin muuttaminen. Oppilaiden vastauksista välittyi usko itseen ja omiin unelmiin. Monilla oppilailla oli selkeitä ja yksityiskohtaisia unelmia ja tulevaisuuden tavoitteita. Alla olevat sitaatit on poimittu EGSO- koulujen oppilaiden vastauksista koskien heidän tulevaisuuden suunnitelmiaan.

”To give awarness to the community on the challenges that we are facing for example human rights.”

”To give assistance to other girls to encourage girls to meet their goals.”

"To become specialist women's doctor and being a good mother to my family."

Vertailukoulujen vastauksissa esille nousi jatko-opintojen tärkeyden korostuksen sijaan enemmän yksittäiset ammatit kuten lääkäri, sotilas, kokki, asianajaja ja maanviljelijä. Tulevaisuuden suunnitelmia kysyttäessä myös vertailukoulujen oppilaat vastasivat kysymyksiin hieman rohkeammin. Vaikutti siltä, että aihe innosti oppilaita. Alla olevat sitaattit on poimittu vertailukoulujen oppilaiden tulevaisuuden suunnitelmia koskevista vastauksista.

"When he has passed his final exams he will continue his studies. If he doesn't get in, he will go to a training college to have some courses like driving."

"She wants to be a soldier."

Lisäkysymyksenä sekä EGSO- koulujen että vertailukoulujen oppilailta kysyttiin haaveilevatko he naimisiinmenosta ja perheen perustamisesta ja mikäli näin oli, milloin he toivoivat näin tapahtuvan. Koulujen välillä ei tämän kysymyksen kohdalla ollut huomattavia eroja. Oppilaiden yhtenäinen mielipide oli, että he halusivat ensiksi suorittaa opintonsa loppuun ja saada ammatin ennen naimisiin menoa ja perheen perustamista, mutta se oli kuitenkin suurimmalla osalla haaveissa.

8.2.3 Käsitukset sukupuolirooleista

Oppilailta kysyttiin mikä heidän mielestään on naisen rooli yhteiskunnassa. EGSO- koulujen oppilaiden vastaukset vaihtelivat oppilaiden välillä. Moni nosti esille erityisesti kotitöihin ja perheestä huolehtimiseen liittyviä vastuita, kun toiset taas korostivat naisen vapautta valita itse sekä pätevyyttä työskennellä kaikissa yhteiskunnan osa-alueissa. Seuraavat sitaattit on poimittu EGSO- koulujen oppilaiden vastauksista koskien naisen roolia yhteiskunnassa.

"No women's or men's job, because we can do all. Even though our grandfathers believed there were special jobs for women and men. See nowadays we have pilots and drivers for et cetera."

"All jobs can be done by women in the society."

Vertailukoulujen oppilaista suurin osa vastasi kysymykseen luettelemalla aluksi kodin-, ja lastenhoitoon liittyviä askareita. Kun oppilaita pyydettiin jatkamaan vastauksiaan, he nostivat esille myös erilaisia ammatteja. Myös vertailukoulujen oppilaista osa toi esiin naisen vapauden itse valita oma työnsä, mutta näiden vastausten määrä oli EGSO- kouluhin verrattuna huomattavasti pienempi. Kun ottaa huomioon, ettei kouluissa ollut vastaajien mukaan terveystietoa tai elämönhallintataitoja koskevaa opetusta, voisi oppilaiden vastausten taustalla ajatella erityisesti näissä kouluissa korostuvan kotona nähdyt ja opitut mallit sekä asenteet.

Lopuksi oppilailta kysyttiin, kunnioittavatko pojat tyttöjä heidän koulussaan. EGSO- koulujen oppilaiden vastauksissa oli jonkin verran vaihtelevuutta. Suurin osa vastaajista koki, että pojat kunnioittavat tyttöjä heidän koulussaan ja osa mainitsi kunnioituksen kasvaneen Action Clubien ansiosta. Vain kolme EGSO- koulujen oppilaista oli sitä mieltä, että se kunnioittiko pojat tyttöjä, vaihteli yksilöllisesti.

Kun haastattelussa kysyttiin, minkä syiden uskottiin vaikuttavan siihen, kunnioittivatko pojat tyttöjä vai eivät, nousi esille EGSO- kouluissa yhteneväisiä kokemuksia. Vastauksissa toistui yhteisen tekemisen merkitys, empatia sekä kasvuympäristön asenneilmapiirin vaikutus. Oppilaat kertoivat esimerkiksi opettajan roolin ja koulussa yhdessä tehtyjen tehtävien parantaneen oppilaiden välistä kunnioitusta. Useampi oppilas nosti Action Clubien merkityksen olleen avainasemassa poikien lisääntyneeseen kunnioitukseen tyttöjä kohtaan. Oppilaat uskoivat vanhojen naisia koskevien asenteiden olevan syynä epäkunnioittavalle käytökselle. Alla olevat sitaattit on poimittu EGSO- koulujen oppilaiden vastauksista syihin, mitkä vaikuttavat siihen, kunnioittavatko pojat tyttöjä vai eivät.

”I congratulate boys, they show some respect compared to last years, because now we can have group discussions together, and it’s because of the Action Clubs. Even though there are few boys who don’t respect us, but I believe day by day they will respect us.”

”Boys respect girls because they are our sisters and friends. We can help each others especially in education. We exchange ideas and materials.”

”Due to the gender awarness that SDA has given to us.”

Yksi EGSO- koulujen oppilaista antoi ratkaisuehdotuksen poikien epäkunnioittavan käytöksen vähentämiseksi. Seuraava sitaatti on lainaus siitä:

”To give out education and awarness on how to control themselves and also I would like to advice all the boys in our school to participate in Boys Action Clubs.”

Vertailukouluissa oli huomattavissa, että useimmiten miesoletetut oppilaat vastasivat poikien kunnioittavan tyttöjä koulussaan, mutta saman koulun naisoletetut oppilaat eivät kokeneet samoin. Myös osa miesoletetuista oppilaista kertoi, etteivät monet pojat heidän koulussaan kunnioita tyttöjä. Syitä kysyttäessä esiin nousi erityisesti kasvuympäristön asenneilmapiirin vaikutukset. Oppilaat uskoivat syiden olevan kotikasvatuksessa, kavereiden asenteissa sekä yhteiskunnan vanhanaikaisissa ajatusmalleissa. Seuraavat lainaukset ovat eräiden vertailukoulujen oppilaiden näkemyksiä siihen, mitkä tekijät ovat syinä poikien epäkunnioittavaan käytökseen.

"He was talking about how the parents take care of their childrens. Some of them take care of them well and some of them don't. And if you find a friend who comes from a family that doesn't have those values towards girls, possibly you can join the disrespect because of the peer pressure."

"It's only the values that make them respect the girls."

Alla on kuvattu esimerkki taulukoista, joita käytettiin aineiston käsitteellistämiseen osana sisälönanalyysiä:

Taulukko 1: Esimerkki alkuperäisilmausten pelkistämisestä koskien EGSO- koulujen oppilaiden vastauksia syistä, jotka vaikuttavat siihen kunnioittavatko pojat tyttöjä

Tässä työvaiheessa litteroidusta tekstistä on etsitty ja erotettu pelkistettyjä ilmauksia.

Alkuperäisilmaukset	Pelkistetyt ilmaukset
M "because they study together, most of the time they have to cooperate with them, for example teachers give them groupwork where they have to work together. so automatically they have to respect them."	yhdessä opiskelu, yhteisestä tekemisestä seuraava kunnioitus, ryhmätyöskentely, opettajan rooli
M "They do respect them due how the teachers take care of it so its automatic that they respect. Due to the school laws they have to respect the girls." "That one depends of the home and the parents guidance."	opettajan rooli, koulun sääntöjen noudattaminen, kotikasvatuksen merkitys
F "because they are our sisters and friends. We help each other especially in education we exchange ideas and materials"	empatian merkitys, toisten auttaminen, osaamisen ja asioiden jakaminen
F "Due to the puberty and changes of behavior because the boys start to feel like their grown enough to start to seduce girls"	murrosiän fyysiset ja asenteelliset muutokset
F "because they know our challenges and they stand with us. With the help of awareness of action clubs, especially with the self-awareness discussion lead to boys respect girls in our school."	toisen asemaan asettuminen, toisten auttaminen ja tukeminen, Action clubien merkitys, tietoisuuden lisääminen, itsetuntemuksen vaikutus muiden kunnioittamiseen
F "because now we can have group discussion together and it's because of	yhteisen tekemisen merkitys, Action clubien merkitys

the action clubs.	
F “because of the education that we have given that lead the boys respect girls.”	opetuksen merkitys
F “ because many boys believe women are supposed to be under them and due to lack of education that lead to not to respect women.”	vanhat uskomukset, sukupuoliroolit, opetuksen puute

Taulukko 2: Esimerkki aineiston ryhmittelystä alaluokiksi

Pelkistetyt ilmaukset on listattu allekkain ja samaa teemaa käsittelevistä ilmauksista on yhdistetty alaluokkia.

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokat
yhdessä opiskelu, ryhmätyöskentely, yhdessä tekemisestä seuraava kunnioitus, toisten auttaminen, osaamisen ja asioiden jakaminen, toisten auttaminen ja tukeminen, yhteisen tekemisen merkitys	Yhteinen tekeminen
opettajan rooli, opettajan rooli, koulun sääntöjen noudattaminen, Action Clubien merkitys, Tietoisuuden lisääminen, Itsetuntemuksen vaikutus muiden kunnioittamiseen, Action Clubien merkitys, Action Clubien merkitys, opetuksen merkitys, opetuksen puute	Koulun rooli kasvattajana
Vanhat uskomukset, sukupuoliroolit, murrosiän fyysiset ja asenteelliset muutokset	Yhteiskunnan sukupuolinormit
empatian merkitys, toisen asemaan asettuminen	Empatia

Taulukko 3: Esimerkki aineiston luokittelusta

Tässä työvaiheessa alaluokkia yhdistetään yhä yleistetympään muotoon.

Alaluokat	Yläluokat
Yhteinen tekeminen	Yhteinen tekeminen
Koulun rooli kasvattajana, Yhteiskunnan sukupuolinormit	Koulun ja yhteiskunnan vaikutukset
Empatia	Empatia

Taulukko 4: Esimerkki luokkien lopullisista muodoista

Luokkia yhdistellään niin pitkään, kun se on mahdollista, jotta aineisto saadaan mahdollisimman tiiviiseen ja käsitteellistettyyn muotoon analysointia varten.

Yläluokat	Pääluokat
Koulun ja yhteiskunnan vaikutukset	Kasvu ympäristön asenneilmapiirin vaikutus
Yhteinen tekeminen	
Empatia	

9 Pohdinta

Seuraavassa alaluvussa käydään aluksi läpi kyselytutkimuksen johtopäätöksiä ja sen jälkeen haastattelun tuloksia, joiden avulla syvennetään ymmärrystä aiheesta kokonaisuutena. Lisäksi pohditaan tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta sekä tutkimuksen onnistumista ja jatkotutkimusehdotuksia. Viimeinen alaluku sisältää pohdintaa oman oppimisen kehittymisestä opinnäytetyöprosessin aikana.

9.1 Johtopäätökset

Kyselytutkimuksen hypoteesina oli, että niissä kouluissa, joissa on EGSO- toimintaa tytöt olisivat enemmän tietoisia omista kyvyistään ja oikeuksistaan ja että heidän liikuntatottumuksensa sekä terveystietämyksensä olisi paremmalla tasolla kuin kouluissa, joissa ei ole toimintaa. Tämä hypoteesi ei toteutunut täysin yksiselitteisesti kyselytutkimuksen pohjalta, sillä esimerkiksi oppilaiden terveystietämystä kartoittavissa kysymyksissä ei eri koulujen oppilaiden vastauksissa ollut suuria eroja ja ne vaihtelivat kysymyskohtaisesti. Tähän saattaa vaikuttaa esimerkiksi se, että myös vertailukoulujen oppilaat saavat terveystietoa joko koulusta tai lähipiiristään esimerkiksi kotoa. Myös vastaajien mukaan näin oli, sillä 29 % vertailukoulujen oppilaista ilmoitti saavansa terveystietoa koulusta ja 20 % kotoa. Toisaalta vertailukoulujen oppilaista 17 % oli vastannut saavansa terveyttä koskevaa tietoa Girls Action Clubeista, vaikka heidän kouluissaan ei ollut tätä toimintaa. On myös mahdollista, että tutkimukseen valitut terveystietämystä koskevat kysymykset olivat joko liian helpoja vastaajien tietämyksen tasoon tai niitä oli liian vähän kokonaiskuvan saamiseksi. On myös pidettävä mahdollisuutena sitä, että vastaajat ovat ymmärtäneet kysymyksiä väärin tai siinä on ollut epäselvyyksiä.

Suurimmat erot koulujen välillä tulivat esiin opetuksen sisällössä sekä liikuntatottumuksissa. EGSO- koulujen oppilailla oli kyselyn mukaan terveystietoa, elämänhallintataitoja ja liikuntaa vähintään kerran tai kaksi kertaa viikossa, kun vertailukouluista 45 % ilmoitti näitä aineita olevan kerran viikossa. Jopa 36 % vastasi, ettei näiden aineiden opetusta ole koulussa lainkaan. Vertailukoulujen oppilaista suurin osa koki, etteivät he saaneet tarpeeksi terveyttä koskevaa tietoa koulussaan. EGSO- kouluista noin puolet (49 %) olivat tyytyväisiä saamansa opetuksen määrään ja noin puolet (47 %) toivoi sitä olevan enemmän. Näistä vastauksista voidaan siis päätellä, että kaikissa kouluissa oppilaat toivoisivat terveystietoa opetettavan enemmän ja terveyteen liittyvät aiheet kiinnostavat nuoria. Lisäksi tuloksista on havaittavissa, että EGSO- koulujen tytöt harrastivat keskimäärin vertailukoulujen tyttöjä enemmän liikuntaa. Tähän saattaa vaikuttaa Girls Action Clubien liikuntatunnit sekä kerhojen liikuntaan kannustava ilmapiiri. Hypoteesi näyttäisi siis pitävän tältä osin paikkansa.

Mielipiteet Unyagon hyödyllisyydestä vaihtelivat oppilaiden välillä melko paljon kaikkien koulujen välillä. Osa koki sen tarjoavan tytöille tärkeitä elämäntaitoja sekä motivoivan opiskelemaan, kun taas toiset pitivät sitä tarpeettomana ja kokivat sen antavan vääränlaista tietoa tasa-arvosta. Näyttäisi siltä, että Unyagolla on yhä vahvat perinteet Mtwarassa ja siihen suhtautuminen on tyttöjen keskuudessa hyvin yksilöllistä. Etenkin köyhemmistä oloista tuleville tytöille Unyago on ensimmäinen kerta, kun he saavat rahaa sekä uusia lahjoja omaan käyttöönsä. Unyagon seurauksena tyttöjen katsotaan siirtyvän osaksi yhteisönsä naisia ja he saavat näin enemmän arvostusta. Toisaalta moni tiedosti Unyagon haitalliset ja vanhanaikaiset ajatusmallit naisen roolista suhteessa mieheen (ks. 3.2. Unyago).

Haastattelut osoittautuivat keskeisiksi saadun ymmärryksen osalta. Koulujen väliset sekä myös koulujen sisäiset erot tulivat haastattelun vastauksissa selkeämmin esiin, kun oppilaat pääsivät kertomaan kokemuksistaan syvemmin. Haastattelutilanteita havainnoidessa huomio kiinnittyi tutkijana erityisesti siihen, millaisella itsevarmuudella oppilaat vastasivat kysymyksiin. EGSO- kouluissa oppilaat uskalsivat ottaa katsekontaktia, he puhuivat kuuluvalla äänellä ja vastasivat oma-aloitteisesti ja laajasti, kun taas vertailukouluissa moni vastaajista puhui hyvin hiljaisella äänellä ja tarvitsi paljon rohkaisua vastausten antamiseen. Tämä ero oli huomattavin naisoletettujen oppilaiden välillä. Ero oli havaittavissa EGSO- ja vertailukoulujen välillä, mutta myös koulun sijainnilla näytti olevan vaikutusta. Kaupunkialueella sijaitsevien koulujen oppilaat olivat rohkeampia, kun taas maalaiskouluissa vastaajien ujous ja epävarmuus oli yleisempää.

Vaikka esimerkiksi tulevaisuuden suunnitelmissa ei ollut koulujen oppilaiden välillä suuria eroja, haastattelutilanteissa havaittu ero itsevarmuudessa ja itseilmaisussa saattaa vaikuttaa esimerkiksi siihen, kuinka rohkeasti oppilaat lähtevät tavoittelemaan unelmiaan ja uskovat itseensä matkan varrella. EGSO- koulujen oppilaat kertoivat haastatteluissa saaneensa Action Clubeista taitoja asettaa ja saavuttaa tavoitteita sekä miten toimia, kun kohtaa haasteita. EGSO- koulujen oppilailla on siis käytössään myös työkaluja, joiden avulla he osaavat selviytyä myös mahdollisista haasteista, joita he saattavat elämässään kohdata.

Kun haastattelussa oppilailta kysyttiin, mikä heidän mielestään on naisen tehtävä yhteiskunnassa, EGSO- koulujen oppilaat nostivat enemmän esille, että nainen voi tehdä mitä tahansa työtä ja korostivat naisen vapautta valita. Vaikka EGSO- koulujen oppilailla oli vertailukoulujen oppilaita avarakatseisempi kuva naisen roolista, kaikissa kouluissa haastateltavien vastauksissa tuli esille myös perhekeskeisyys ja kodista huolehtimisen rooli. Tähän voisi ajatella vaikuttavan syvälle juurtuneet ja hitaasti muuttuvat sukupuoliroolit, kulttuuri sekä kotoa opitut mallit.

Sekä kyselytutkimuksesta että teemahaastatteluista saadun ymmärryksen pohjalta voidaan yhteenvetona sanoa, että ei ole yksiselitteistä jakoa siinä, millaisia tietämyksiä EGSO- koulujen ja

vertailukoulujen oppilailla on keskenään, sillä se vaihteli paljon yksilöllisesti. Haastatteluiden avulla kävi ilmi, että myös esimerkiksi sillä, millaisten arvojen mukaan nuoret ovat kotioloissa kasvaneet, on merkitystä siinä, miten oppilaat kohtelevat toisiaan ja kuinka paljon he uskovat omiin kykyihinsä. Kuitenkin oppilaat toivat esille kokeneensa Action Clubeista olleen konkreettista apua esimerkiksi tasa-arvon edistämiseksi koulujen oppilaiden keskuudessa. Moni Action Clubeihin osallistuneista nuorista koki itsetuntemuksensa sekä itsevarmuutensa kasvaneen ja se oli myös havaittavissa EGSO- kouluissa siinä, millainen ilmapiiri luokkahuoneissa oli sekä siinä, kuinka rohkeasti oppilaat vastasivat haastattelukysymyksiin. Suurempi itsevarmuus EGSO- kouluissa voi olla selitettävissä myös sillä, että EGSO- koulujen oppilaat voimaantuvat liikunnan avulla (ks. 2 Kehitysyhteistyö ja liikunta). Oppilaiden itsevarmuuden sekä omien oikeuksien tuntemuksen voi olettaa vaikuttavan siihen, kuinka korkealle nämä nuoret uskaltavat tavoitteitaan asettaa. Johtopäätöksenä voidaan olettaa, että Empowered Girls Speak Out tarjoaa oppilaille parempia valmiuksia tavoitella itselleen mielekästä elämää.

Koska tutkimusten pohjalta saatu aineisto oli hyvin laaja, mutta aika niiden analysointiin rajallinen, jäi tämän opinnäytetyön ulkopuolelle vielä paljon tutkittavaa aiheen ympäriltä. Esimerkiksi koulujen opettajien ajatuksia ei ehditty sisällyttämään tutkimukseen ja siitä voisi tehdä jatkotutkimusta. Lisäksi oppilaiden terveystietämystä voitaisiin vielä tutkia kattavammin omana tutkimuksenaan. Tällöin nähtäisiin, mikä on terveystietämyksen todellinen taso eri koulujen oppilaiden välillä. Nyt eroja ei syntynyt tai odotetut vastaukset olivat jopa päinvastaisia EGSO- ja vertailukoulujen oppilaiden välillä.

Opinnäytetyön toimeksiantaja LiiKelle sekä sen sisarjärjestö SDA:lle tutkimus tarjosi uutta tietoa siitä, mitä konkreettisia asioita hankekoulujen oppilaat olivat kokeneet hyödyllisiksi sekä toisaalta siitä, mitä vielä voitaisiin toiminnassa kehittää. Esimerkiksi useat sekä nais- että miesoletetut EGSO- koulujen oppilaat nostivat esille toiveen, että erityisesti koulujen pojat osallistuisivat enemmän Boys Action Clubeihin. Poikien osallistumisella oli koettu olevan positiivinen vaikutus koulujen ilmapiiriin tyttöjen ja poikien välillä. Järjestöt voisivat siis pohtia esimerkiksi sitä, miten yhä useampi poika saataisiin osallistumaan koulussaan tarjolla olevaan Action Club- toimintaan. Erityisesti haastattelutuloksissa esille noussut näyttö EGSO- hankkeen yhteydestä oppilaiden itsevarmuuteen puolestaan voi toimia perusteluna hankkeen jatkorahoitukselle.

9.2 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuksissa tulee noudattaa Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeistuksien mukaisesti hyvää tieteellistä käytäntöä (HTK) sekä tutkimusetiikkaa. Tutkimusetiikalla tarkoitetaan ”eettisesti vastuullisten ja oikeiden toimintatapojen noudattamista ja edistämistä tutkimustoiminnassa sekä tieteen kohdistuvien loukkausten ja epärehellisyyden tunnistamista ja torjumista kaikilla tieteenaloil-

la”. Tutkimuksen uskottavuus kulkee käsikädessä tutkimuksen eettisyyden kanssa. Tutkimus on uskottava, kun tutkija noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä. Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu muun muassa rehellisyys, huolellisuus ja avoimuus tutkimustyössä sekä tulosten esittämisessä. Siihen kuuluu myös muiden tutkijoiden työn ja saavutusten asianmukainen huomioiminen sekä kaiken tutkimukseen liittyvän kuten suunnittelun, raportoinnin ja rahoituksen selkeä kirjaus ja yhteinen ymmärrys koko tutkimusryhmän kesken. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 150–151.)

Eettisesti luotettavan tutkimuksen perustana on, että erityisesti tutkittavien suoja toteutuu. Tutkijan tulee selvittää osallistujille ymmärrettävästi tutkimuksen tavoitteet, menetelmät sekä mahdolliset riskit, kuten fyysistä tai psyykkistä terveyttä uhkaavat haitat. Tutkittavien suojaan kuuluu myös tutkittavien vapaaehtoinen suostumus sekä näin ollen mahdollisuus kieltäytyä osallistumasta tai jälkikäteen kieltää itseään koskevan aineiston käyttö tutkimuksessa. Tutkimukseen osallistuvien oikeuksista ja turvallisuudesta tulee huolehtia ja varmistaa, että ne toteutuvat. On tärkeää, että tutkimustieto on luottamuksellista eikä sitä käytetä muuhun tarkoitukseen kuin siihen, mihin on ilmoitettu. Tutkittavien anonymiteetti tulee myös tarkoin säilyttää, eli tutkittavien nimiä ei saa tuoda esille eikä sitä luvankaan kanssa suositella. Tutkittavia ei saa johtaa harhaan tutkimustilanteessa eikä vastauksia manipuloida tai ohjailla. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 155–156.)

Eettisyys otettiin huomioon tutkimuksen kaikissa vaiheissa sekä valinnoissa. SDA valitsi tutkimukseen osallistuvat koulut ja oli yhteydessä näihin ennen tutkimuksen varsinaista aloittamista, jotta lupa tutkimukseen oli saatu. Sekä kyselyyn että haastatteluun osallistuneiden oppilaiden anonymiteetistä pidettiin huolta, jotta kenenkään vastauksia ei ole mahdollista linkittää vastaajaan. Tämä myös tuotiin selkeästi ilmi oppilaille tutkimuksen alussa osana esittelyä ja yleistä ohjeistusta. Ohjeistuksessa kerrottiin lisäksi tutkimuksen tarkoitus ja tavoite, eli sen merkitys mahdollistamassa LiiKe ry:n ja SDA:n toiminnan kehitystä sekä tutkimuksen osuus osana opintojani.

Ohjeistin, että kysymyksiin ei ole olemassa oikeita tai väärä vastauksia vaan toivomme osallistujilta mahdollisimman todenmukaisia vastauksia. Samalla muistutin, että vastaukset käsitellään luottamuksellisesti sekä nimettömästi eikä kukaan voi siis vastauksia lukiessaan tietää, kenestä vastaajasta on kyse. Laadulliseen haastatteluun pyysimme kustakin koulusta neljä vapaaehtoista haastateltavaksi ja heille annettiin sama ohjeistus kuin kyselyyn vastanneille. Lisäksi haastateltaville kerrottiin, että haastattelutilanne tullaan nauhoittamaan. Haastattelutilanteissa pyrittiin luomaan turvallinen ilmapiiri rauhoittamalla tila sivullisilta henkilöiltä sekä rohkaisemalla oppilaita tuomaan esille omat näkemyksensä.

9.3 Tulosten luotettavuus

Luotettavan tutkimuksen kriteereinä voidaan pitää sitä, että tutkimus on uskottava, luotettava ja eettinen. Luotettavuudella tarkoitetaan sitä, että tutkija on osannut valita oikeanlaiset ja perustellut menetelmät tutkimuksen toteuttamiseksi ja tutkimuksen jokaisessa vaiheessa. Jotta lukija voi pitää tutkimusta luotettavana, on tutkijan kuvattava jokainen tutkimuksensa vaihe sellaisena kuin se on toteutunut. Laadulliset ihmistieteiset tutkimukset ovat todella yksilöllisiä ja sen vuoksi luotettavuus-tarkastelutkin ovat yksilöllisiä, mutta peruseriaatteitakin luotettavuuden tarkastelulle on olemassa. Niitä ovat esimerkiksi omien valintojen arvioiva tarkastelu, tutkimusta ohjaavien sääntöjen tunteminen sekä luotettavuuskriteereiden noudattaminen. Luotettavaan ja hyvään tutkimuskäytäntöön kuuluu, että tutkimuksessa perustellaan lukijalle, miksi sitä voidaan pitää luotettavana. (Puusa & Juuti 2020. luku 11)

Määrällisessä tutkimuksessa luotettavuus perustuu tutkimuksen kykyyn tuottaa yleistettävissä olevia tuloksia, kun taas laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta ei voida ilmaista yhtä yksiselitteisesti jonkin tietyn mittarin avulla. Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta arvioidaan tutkimuskohtaisesti sen mukaan, millaisia laadullisia menetelmiä tutkimuksessa on käytetty. (Puusa & Juuti 2020. luku 11)

Määrällisen tutkimuksen luotettavuutta kuvaavat validiteetti ja reliabiliteetti. Validi tutkimus on sellainen, joka mittaa sitä, mitä oli tarkoitus, se ei sisällä systemaattisia virheitä ja se antaa keskimäärin oikeita tuloksia. Validiteetti voidaan varmistaa muun muassa huolellisella tutkimuskysymysten suunnittelulla sekä korkealla vastausprosentilla. Reliaabeli tutkimus puolestaan antaa tarkkoja tuloksia ja on toistettavissa samanlaisin tuloksin. Myös tähän voidaan vaikuttaa otoksen suuruudella sekä huolellisella ja virheettömällä tiedonkeruulla. (Heikkilä 2014, 11–12)

Tässä opinnäytetyössä yhdistyy sekä määrällisen että laadullisen tutkimuksen menetelmiä ja siksi luotettavuuttakin tarkastellaan monella tapaa. Määrällisessä tutkimuksessa tulosten yleistämisen haasteeksi muodostui tutkimuskohteen tietämykseen vaikuttavat moninaiset syyt. Oli haastavaa muodostaa tutkimuskysymyksistä sellaisia, että voidaan varmistaa, mitkä asiat vastaajien tietämykseen esimerkiksi terveystiedosta vaikuttivat. Tutkimusympäristöä ei siis voitu stabiloida sellaiseksi, ettei muuttujia ole. Tämän vuoksi koen, että laadullinen tutkimus toimi suurella roolilla niin tulosten ymmärtämisen kuin totuudenmukaisen tulkinnan kanssa. Määrällinen tutkimus antoi vastauksia melko pinnallisesti paljastamatta täysin, mistä oppilaat olivat saaneet tietämyksensä ja vaikuttiko juuri EGSO – hankkeen toiminta tai sen puuttuminen siihen tietämykseen, jota vastaajilta haluttiin selvittää.

Luotettavuuden näkökulmasta tässä työssä esille on nostettava myös kielimuurin aiheuttamat haasteet. Vaikka Tansaniassa yläkoulujen virallinen opiskelukieli on englanti, ei se käytännössä kuitenkaan ollut sellaisella tasolla, että tiedonkeruun olisi voinut suorittaa ilman swahilinkielistä tulkkausta. SDA:n työntekijä oli siis mukana tutkimustilanteissa kääntämässä kysymyksiä oppilaille englannista swahiliksi. Oppilaiden ymmärrys jäi siis lopulta sen varaan, kuinka kirjaimellisesti ja sanatarkasti tulkkaaja käänsi ohjeistukset sekä kysymykset vastaajille. Tulkkaajille oli kuitenkin annettu ohjeistus kääntää kaikki englanniksi sanottu oppilaille jättämättä mitään pois, joten siihen luotettiin. Haastatteluissa osa kääntötyöstä jäi tehtäväksi vasta litteroinnin yhteydessä, jolloin myös kääntäjän englannintaidot vaikuttivat sisällönanalyysin tekemiseen. Toisaalta sisällönanalyysissa kävi myös ilmi, että ne litteroinnit, joissa haastateltavan vastauksen kääntäminen swahilista englanniksi oli tehty jo äänitysvaiheessa, olivat kääntäjän toimesta muuttuneet jo osittain pelkistetyiksi ilmauksiksi sanasta sanaan kääntämisen sijaan. Tämä jäi huomaamatta itse haastattelutilanteessa, koska oma silloinen kokemattomuus tutkimusten tekijänä vei vielä keskittymistä itse kysymysten esittämiseen, nauhoittamiseen sekä turvallisen ja rennon ilmapiirin luomiseen.

Haastatteluiden luotettavuuden näkökulmasta on myös hyvä pohtia sitä mahdollisuutta, että haastateltaviksi valikoituneet oppilaat ovat esimerkiksi motivoituneempia tai tyytyväisempiä esimerkiksi EGSO:on kuin haastatteluiden ulkopuolelle jääneet oppilaat. Eettisyyden nimissä oli kuitenkin tärkeää, että haastatteluun osallistuminen oli vapaaehtoista ja toisaalta monissa kouluissa halukkaiden määrä oli suurempi, kuin lopullinen haastatteluun valittu ryhmä.

Määrällisen kyselyn tulosten pohjalta muodostetut päätelmät pyrittiin saada vastaamaan koko perusjoukkoa, sillä tutkimukseen osallistuneet koulut valittiin eripuolilta Mtwaran lääniä niin kaupunki-alueilta kuin maaseuduilta. Perusjoukon 50 yläkoulua, joissa on EGSO- toimintaa sekä yläkoulut, joissa sitä ei ole sijaitsevat nekin eripuolilla Mtwaran lääniä, joissa tutkimus toteutettiin. Kyselyn tuloksissa ei ollut kovin suurta hajontaa koulujen välillä. Laajalla otannalla sekä tutkimuskysymysten suunnittelulla yhdessä toimeksiantajan kanssa pyrittiin vaikuttamaan tutkimuksen validiteetin sekä reliabiliteettiin.

9.4 Oman oppimisen arviointi

Valitsin opinnäytetyön aiheeksi konkreettisen ja laajan aiheen, josta tutkittavaa olisi riittänyt niin pitkäksi aikaa kuin resursseja olisi ollut. Olin alusta asti todella kiinnostunut opinnäytetyöni aiheesta ja halusin syventyä sen äärelle, jotta saisin aitoa ja todellista ymmärrystä siitä maailmasta, jossa kuukauden ajan Tansaniassa elin. Ennen matkaan lähtöä maan kulttuuri, lait ja yhteiskunnalliset normit olivat vain sen ymmärryksen varassa, jota olin teoriaosuutta kirjoittaessani kartuttanut. Jo

ensimmäisen viikon aikana opin ja ymmärsin tansanialaisesta kulttuurista enemmän kuin kirjallisuuden kautta olin voinut useamman viikon aikana sisäistää. Koen, että tutkimuksen toteutuksen sekä aiheen syvällisemmän ymmärryksen kannalta maassa vietetty aika oli avainasemassa.

Pystyin tulemaan tutkimustilanteisiin rennoin mielin eikä esimerkiksi kouluissa jatkuvasti tapahtuvat sähkökatkot hätkähdyttäneet tutkimustilanteessa. Kun Powerpoint- esitystä ei saanut heijastettua seinälle eikä vastausklikkerit toimineet, jaoimme oppilaille paperia ja kyniä vastausten kirjoittamista varten. Kun sähköt taas palasivat, jatkettiin kyselyn suorittamista niin kuin oli suunniteltu. Tutkimusolosuhteet olivat siis hyvin erilaiset kuin mitä ne Suomessa olisivat olleet. Tällaiset lisämuutokset tutkimustilanteissa aiheuttivat lisää haastetta ja työtä, kun paperille annetut vastaukset piti työpäivän loppuksi siirtää yksitellen vastausklikkereillä Ombea- järjestelmään.

Opin tämän opinnäytetyöprosessin aikana valtavasti tutkimuksista ja niiden teosta, sillä tämä oli ensimmäinen kerta, kun pääsin toteuttamaan sen jokaisen työvaiheen alusta loppuun yksin. Prosessin aikana huomasin, että sekä määrällisen että laadullisen tutkimuksen menetelmien yhdistäminen teki analysoitavasta aineistosta todella laajan yksin tehtäväksi ja se tuotti aikataulullisia haasteita prosessin loppupuolella. Jos aloittaisin työn nyt uudestaan, valitsisin tutkimusmenetelmäksi ainoastaan haastattelun tai ainakin pienentäisin tutkittavien määrää. Erityisesti haastateltavien aineisto osoittautui liian suureksi. Olen kuitenkin myös tyytyväinen siihen, että alussa valitsin ennakkoluulottomasti molempien tutkimustyyppien menetelmiä työhöni. Koen oppineeni läpi prosessin uutta sekä määrällisen että laadullisen tutkimuksen työvaiheista sekä erityisesti niiden eroista, hyödyistä ja heikkouksista.

Varaisin nyt myös aikaa mahdollisille muuttujille sekä aikatauluun vaikuttaville, varsinaisen opinnäytetyön ulkopuolisille tekijöille, kun prosessiin kuuluu yksin matkustaminen sekä oleilu vieraassa maassa. Omassa reissussani aikaa meni kulttuuriin sopeutumiseen niin Tansaniassa kuin takaisin Suomeen palatessa. Lisäksi aikatauluun vaikutti reissun aikana sairastettu malaria sekä siihen liittyvät jatkotutkimukset Suomessa, joiden takia jouduin viettämään muutaman päivän sairaalassa kotiin palattuani. Aikataulu oli siis tiukka opinnäytetyön loppupuolella ja siksi jouduin todella keskittymään tulosten analysoimiseen ja johtopäätösten valmiiksi saamiseen ajallaan. Kun jäljelle jäänyt aika meni tulosten parissa, en ehtinyt enää palaamaan haluamallani tavalla teorian pariin.

Kaiken kaikkiaan koen oppineeni prosessin aikana paljon uutta sekä tansanialaisesta kulttuurista että yhteiskunnasta etenkin naisen näkökulmasta. Lisäksi opin konkreettisia oppeja niin määrällisen kuin laadullisenkin tutkimuksen toteuttamisesta ja analysoinnista. Koen, että seuraavan tutkimuksen tekeminen tämän prosessin jälkeen olisi jo paljon helpompaa ja uskaltaisin luottaa omiin kykyihini tutkijana enemmän. Tätä opinnäytetyötä oli kiinnostavaa ja innostavaa tehdä alusta loppuun asti ja tulosten analysoinnin parissa olisi voinut viettää loputtomasti aikaa. Olen kiitollinen

toimeksiantajalleni LiiKelle siitä, että sain mahdollisuuden matkustaa vieraaseen maahan ja kokea täysin uusi kulttuuri osana opinnäytetyötäni. Olen myös kiitollinen SDA:n työntekijöille siitä, kuinka turvallinen ja mukaan otettu olo minulla oli koko Tansaniassa vietetyn kuukauden ajan.

Lähteet

Bangser, M. 2010. "Falling through the cracks" Adolscent girls in Tanzania: Insights from Mtwara.

United States Agency for International Development. Los Angeles. Luettavissa:

https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PNADT624.pdf. Luettu: 23.10.2023.

Finland on board s.a. Kehitysyhteistyö. Luettavissa:

<https://finlandabroad.fi/web/zaf/kehitysyhteistyö> Luettu: 24.10.2023.

Halley, M. 2012. Negotiating sexuality: Adolescent initiation rituals and cultural change in rural southern Tanzania. Väitöskirja. Case Western Reserve University, School of graduate studies.

Luettavissa:

https://etd.ohiolink.edu/acprod/odb_etd/ws/send_file/send?accession=case1327594508&disposition=inline. Luettu: 28.8.2023.

Heikkilä, T. 2014. Kvantitatiivinen tutkimus. Luettavissa:

<http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>.

Luettu:

11.11.2023.

Hiremath, C. 2019. Impact of sports on mental health. Journal of Sports. Karnataka. Luettavissa:

<https://www.journalofsports.com/pdf/2019/vol4issue1S/PartA/SP-4-1-4-781.pdf>. Luettu:

20.10.2023.

Hirsijärvi, S. 2022. Tutkimushaastattelu – Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus. E-kirja. Luettu: 13.11.2023.

Kantomaa, M., Syväoja, H., Sneck, S., Jaakkola, T., Pyhätaalo, K. & Tammelin, T. 2018. Koulupäivän aikainen liikunta ja oppiminen. Raportit ja selvitykset. 2018:1. Opetushallitus. Luettavissa:

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/189075_koulupaivan_aikainen_liikunta_ja_oppiminen-2.pdf. Luettu: 18.10.2023.

Koivu, A. 9.6.2023 Toiminnanjohtaja. Liikunnan Kehitysyhteistyö. Sähköposti.

Koppa 2015. Määrällinen tutkimus. Luettavissa:

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/maarallinen-tutkimus>. Luettu: 18.8.2023.

Liikunnan Kehitysyhteistyö LiiKe ry s.a.a. Evaluation report Empowered Girls Speak Out 2017–20. Luettavissa: <https://liike.fi/article/evaluation-report-empowered-girls-speak-out-2017-20/>. Luettu: 19.8.2023.

Liikunnan Kehitysyhteistyö LiiKe ry s.a.b. Liike – Liikunnan Kehitysyhteistyö. Luettavissa: <https://liike.fi/liikunnan-kehitysyhteistyo/>. Luettu: 13.7.2023.

Marwa, D. 2021. Evaluation report of Empowered Girls Speak Out project based in Mtwara Region, Tanzania 2017-2020. Luettavissa: https://liike.fi/wp-content/uploads/2021/05/Evaluation_report_EGSO_2017_2020_Devota_Marwa_final.pdf. Luettu: 6.11.2023.

Meier, M. 2005. Gender Equity, Sport and Development. Swiss Academy for Development. Biel/Bienne. Luettavissa: https://www.sportanddev.org/sites/default/files/downloads/59_gender_equity_sport_and_development.pdf. Luettu: 6.11.2023.

Plan s.a. Tytöt ja urheilu. Luettavissa: <https://plan.fi/tytot-ja-urheilu/>. Luettu: 28.10.2023.

Puusa, P. & Juuti, P. 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Gaudeamus. E-kirja. Luettu: 13.10.2023.

Tuomi J. & Sarajärvi A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi. Helsinki. E-kirja. Luettu: 5.9.2023.

Tuomi J. & Sarajärvi A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi. Helsinki. Luettu: 20.10.2023.

Sports Development Aid s.a. About Us. Luettavissa: <https://sportsdevelopmentaid.co.tz/about/>. Luettu: 8.8.2023.

Kamer, L. 2023. Proportion of seats held by women in the national parliament of Tanzania from 2008 to 2022. Statista. Luettavissa: <https://www.statista.com/statistics/1248349/proportion-of-seats-held-by-women-in-tanzania-national-parliament/>. Luettu: 23.10.2023.

Swai, T. marraskuu 2018. Empowered Girls Speak Out -project with English Subtitles. LiiKe - Sports & Development. Video. Katsottavissa: <https://youtu.be/JrB-MLgEkmk?si=vygGyh1WnFDbxKZD>. Katsottu: 18.7.2023.

Swai, T. 4.9.2023. Projektipäällikkö. Sports Development Aid. Haastattelu. Mtwara.

Ulkoministeriö s.a.a. Agenda 2030 - kestävä kehityksen tavoitteet. Luettavissa:

<https://um.fi/agenda-2030-kestavan-kehityksen-tavoitteet>. Luettu: 11.11.2023.

Ulkoministeriö s.a.b. Kehitysyhteistyö. Luettavissa:

<https://finlandabroad.fi/web/zaf/kehitysyhteistyö>. Luettu: 18.10.2023.

Ulkoministeriö s.a.c. Mitä kehitysyhteistyö on? Luettavissa: [https://maailma2030.fi/suomi-](https://maailma2030.fi/suomi-kehitysyhteistyossa/)

[kehitysyhteistyossa/](https://maailma2030.fi/suomi-kehitysyhteistyossa/). Luettu: 2.8.2023.

Ulkoministeriö s.a.d. Suomen suhteet ja kehitysyhteistyö Tansaniassa. Luettavissa:

<https://finlandabroad.fi/web/tza/kehitysyhteistyö-maassa>. Luettu: 3.8.2023.

United Nations 2017. Sport is force of social empowerment and an engine for equality – UNESCO.

Luettavissa: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2017/04/sport-is-force-of-social-empowerment-and-an-engine-for-equality-unesco/#>. Luettu: 6.11.2023.

United Nations s.a. The Role of Sport in Achieving the Sustainable Development Goals. Luettavis-

sa: <https://www.un.org/en/chronicle/article/role-sport-achieving-sustainable-development-goals>.

Luettu: 12.11.2023.

U.S. Department of State 2023. Tanzania 2022 Human rights report. Luettavissa:

https://www.state.gov/wp-content/uploads/2023/03/415610_TANZANIA-2022-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf. Luettu: 19.10.2023.

Women Win s.a. Empowering Girls Through Sport. Luettavissa:

<https://guides.womenwin.org/ig/about/empowering-girls-through-sport>. Luettu: 6.11.2023.

Liitteet

Liite 1. Kyselytutkimuksen ohjeistus

In this inquiry there are 20 questions about your studies, future plans, sports and health knowledge.

All the answers will be anonymous so no one will know what you answered.

There are no wrong or right answers so you can give your most honest opinions.

- Please don't talk with each other about your answers, give your own opinions

On the piece of paper you can write answers to the questions which don't have a good option for you or you want to add something up

- In those cases write down the number of the question and then your answer

Liite 2. Mallinnos kyselykaavakkeesta

1. Your age? (Select one)

- 1 10-12
- 2 13-15
- 3 16-19

2. What kind of sports do you do on your leisure time? (You can select more than one option)

- 1 Football
- 2 Basketball
- 3 Volleyball
- 4 Handball
- 5 Jogging
- 6 Track and field
- 7 Traditional outdoor games
- 8 Netball
- 9 something else, what? (you can write on a paper)
- 10 I don't play any games

3. How often do you do sports in a week on average? 1 time=30 min or more (Select one)

- 1 5 or more times in a week
- 2 3-4 times in a week
- 3 Twice in a week
- 4 Once in a week
- 5 I don't do sports

4. What kind of sports equipments did you receive from EGSO project in your school? (You can select more than one option)

- 1 Different kinds of balls (footballs, basketballs, netballs etc.)
- 2 Sport rackets
- 3 Nets
- 4 Skipping ropes
- 5 Whistles
- 6 Sports marker cones
- 7 Something else, what? (you can answer on the paper)
- 8 My school is not part of the EGSO project
- 9 I don't know

5. Have you participated in Girls Action Club? If you haven't would you want to? (Select one)

- 1 Yes I have participated and I like them
- 2 Yes I have but I don't enjoy them that much
- 3 No but I would like to
- 4 No and I'm not interested
- 5 I don't know what Girls Action Club is

6. What have you learned from Girls Action Clubs?

7. How often do you have HE, life skills and sports session in school? (Select one)

- 1 4 or more times in a week

- 2 Three times in week
- 3 Two times in a week
- 4 Once in a week
- 5 We don't have that session in our school

8. Why do you go to school?

9. In your opinion do you get enough health information in your school? (Choose one)

- 1 Yes
- 2 There should be more
- 3 I don't know

10. In your opinion what is a healthy amount of sleep a person should have in a night? (Select one)

- 1 Sleeping doesn't affect your health
- 2 4-5 hours
- 3 6-7 hours
- 4 8-9 hours
- 5 10 or more hours
- 6 I don't know

11. Do you think that doing sports weakens girls fertility? (Select one)

- 1 Yes
- 2 No
- 3 I don't know

12. Which of the following are sexually transmitted diseases? (you can select more than one)

- 1 malaria
- 2 herpes
- 3 tuberculosis
- 4 HIV/AIDS
- 5 Covid 19
- 6 syphilis
- 7 gonorrhoea
- 8 urinary track infection (UTI)
- 9 diarrhoea
- 10 chlamydia

13. Who has the right for sexual and reproductive health in your opinion?

14. Make a list of 5 foods that help you to stay healthy and get more energy?

15. What topics should be taught in unyago training at the age of 6-12? (You can choose more than one option)

- 1 About STDs (sexually transmitted diseases)
- 2 How to prevent or/and cure STDs
- 3 About having children and starting a family
- 4 About women's sexuality
- 5 How to handle a man
- 6 How to be a good wife
- 7 About healthy and nutrition
- 8 About climate change

- 9 The importance of education
- 10 Something else, what? (write on the paper)

16. In my opinion, Unyago: (You can choose more than one option)

- 1 Provides girls with important life skills
- 2 Motivates girls to study in school
- 3 Provides girls with health education
- 4 Is a stepping stone into adulthood
- 5 Encourages girls to get married and have children
- 6 Hinders girls' education/school performance
- 7 Gives wrong information of gender equality
- 8 Teaches us to understand women's role in the society
- 9 Isn't needed
- 9 Something else, what? (write on the paper)
- 10

17. Given that you went through/heard of unyago training what kind of changes do you see in the updated unyago content? (You can select more than one)

- 1 The kungwis are talking more about education
- 2 The kungwis are more updated to the 21st Century eg. on the technology
- 3 The kungwis teach how to handle future husbands at the age of 6-12 years
- 4 The current unyago is about men power
- 5 The kungwis are considering gender equality

- 6 Something else, what? (answer on paper)
- 7 I haven't seen any change

18. From where do you get information of health? (You can select more than one)

- 1 From school
- 2 From home (parents, siblings etc.)
- 3 From unyago
- 4 From my friends
- 5 From Girls Action Clubs
- 6 Books and magazines (like Femina etc.)
- 7 Internet
- 8 From no one
- 9 Someone else, who? (write on the paper)

19. What are your plans for the future? (You can select more than one)

- 1 I want to continue studying
- 2 I want to have decent job and get paid
- 3 I want to get married and start a family
- 4 I want to help my family at home
- 5 I have become more future oriented
- 6 I plan my activities and studies
- 7 I will leave my village and move to town/city
- 8 I want to help my female friends and myself to achieve our goals
- 9 I don't know what my plans are for the future yet

10 Something else, what? (write on the paper)

20. How confident are you in your studies? (Choose one)

- 1 I'm very confident of my abilities
- 2 I'm quite confident
- 3 I'm a bit unsure of my abilities
- 4 I'm not confident at all with my
- 5 abilities I'm not confident and i want to
- 6 be confident
- 7 My performance has increased
- My performance has dropped